CHRISTO-PHOROS

A Soproni Evangélikus Egyházközség lapja

ingyenes kiadvány

XXI. évfolyam, 5. szám 2014. reformáció

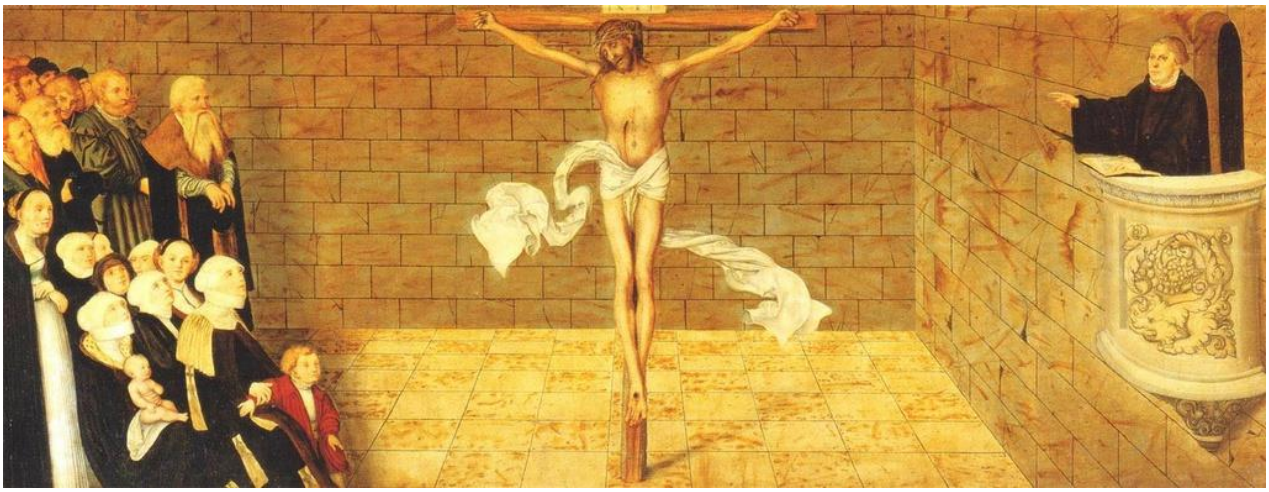

Túrmezei Erzsébet:

A wittenbergi oltárkép előtt

Turisták belépnek, kimennek …
Századok belépnek, kimennek …
Szép ősi templom, wittenbergi.
Új meg új gyülekezet zengi
dicséretét az Úristenek.

Messziről jött magyar zarándok,
áhitattal én is megállok.
Kőbe, színekbe dermedt zsoltárt,
gót íveket és szárnyasoltárt
csendesen, sorra megcsodálok.

Szószéken áll a reformátor,
s valamit számonkér a mától
Gyülekezete vele szemben
szavát issza, figyeli csendben.
Tartása, arca nyugodt, bátor.

Középen általszegezetten
Krisztus a megváltó kereszten.
Luthernek Biblián a balja,
és jobbkeze, kinyújtott karja
Krisztusra mutat ihletetten.

Fénylik, ragyog a szárnyasoltár.
Ez vagy, Luther Márton! Ez voltál!
Ha így festett le jóbarátod,
így ismert, így hallott, így látott.
Krisztust hirdetted. Róla szóltál.

Századok belépnek, kimennek.
Múlt ad helyet ifjú jelennek.
Forrongó újban, mindig másban,
ezer meg ezer változásban
te megmaradsz mindig ilyennek.

Századok belépnek, kimennek,
te megmaradsz mindig ilyennek,
ugyanannak és soha másnak,
örök Krisztusra-mutatásnak.
Hirdeted jövőnek, jelennek,

mának holnapnak … jöhet más kor …
néha korszerűtlennek látszol
ezzel az örök mozdulattal.
De minket más ma sem vigasztal.
Te így vagy ma is – reformátor.

Mire jó a lelkész?

Interjú Tóth Károly lelkésszel soproni iktatása alkalmából

Nagy ünnepre tekinthet vissza a soproni gyülekezet, sőt: mondhatni egy duplaünnepre. Hiszen szeptember 7-én nemcsak az új gyülekezeti ház felszentelésére került sor, hanem Tóth Károlyt is beiktatták parókus lelkészként. Ezzel véget ér egy majdnem egy esztendős megüresedési időszak Sopronban. Most igazán újult erővel néznek jövőjük elé a soproniak. Hogy milyen lehet vajon ez a jövő, milyen örömök és kihívások elé néznek, akár Sopronban, akár – általánosságban – az evangélikus egyházban, erre válaszol Tóth Károly lelkész.

Mielőtt előretekintünk, ne feledkezzünk meg arról, hogy Neked van már egy komoly soproni múltad. Licista öregdiákként milyen Sopronba visszatérni – most lelkészi tisztségedben?

Nagyon jó érzés, az itt töltött négy év alatt nagyon megszerettem a várost és a soproni evangélikusságot. Jó újra itt lenni, nagy élmény régi ismerősökkel találkozni. Fontos viszont, hogy a gyülekezet nagy részével diákként nem volt kapcsolatom. Ha nem így lenne, az meglátásom szerint megnehezítené a közöttük végzendő lelkészi szolgálatot. Akit egy közösség tizenévesként ismer meg, azt sokszor nehezen fogadja el lelkipásztorának.

Tanulmányaidat részben Neuendettelsauban folytattad. Mindig szélesebbé válik a látókör, amikor kimozdul az ember saját otthonából. Mit jelentenek Neked, hitednek a külföldi tapasztalataid?

A magyarországi evangélikusságot nemcsak a reformáció megindulásakor érték erős németországi hatások, hanem az elmúlt ötszáz évben is, ugyan változó mértékben és formában, de mindig fontos háttér és viszonyítási alap maradt a „nagyobb testvér". Teológiailag és a gyülekezeti élet szempontjából is nagyon tanulságos volt abba a nagyobb és sokszínűbb egyházba belepillantani. Sok körülményünk különbözik, nem gondolom, hogy mindent át

kéne vennünk a német gyakorlatból, de rengeteg átültetésre méltó példát láttam. Hitem szempontjából is töltekezést jelentett az a kint töltött év, amikor elsősorban arra figyelhettem, mi mindennel gazdagít Isten a sok új élményen keresztül. Abba viszont szomorú belegondolni, hogy nemsokára minket is elérhet a német társadalmat sújtó, nagy méretékű szekularizáció.

„Mert ahogyan az eső és a hó lehull az égből, és nem tér oda vissza, hanem megöntözi a földet, termővé és gyümölcsözővé teszi; magot ad a magvetőnek és kenyeret az éhezőnek, ilyen lesz az én igém is, amely számból kijön: nem tér vissza hozzám üresen, hanem véghezviszi, amit akarok, eléri célját, amiért küldtem." – Ezt az igét Ézsaiástól választottad iktatásodra alapigéül. Hogyan konkretizálódhat ez az ige a soproni szolgálatodban? Mik a terveid?

A soproni evangélikus közösség életét sokféle feladat határozza meg: óvoda, iskolák, szeretetotthon és gyűjtemények működtetése, számos ingatlan fenntartása, temető üzemeltetése, kulturális és reprezentatív tevékenységek. Jónak tartom, hogy ezekért is felelősséget vállalunk. Viszont nagyon fontosnak tartom, hogy ezeken keresztül és ezektől függetlenül is egyértelmű legyen Isten igéjének az elsődleges fontossága a gyülekezet életében. Az új gyülekezeti háztól és tőlem, mint új lelkésztől is sokan sok mindent várnak. Fontosnak tartom, hogy elsősorban Isten igéjét várják, mert az ember életét csak az fordíthatja termőre. Ennek megfelelően lelkészi szolgálatomban elsődleges jelentőséget tulajdonítok az igehirdetésnek, emellett a nagy gyülekezeti közösség létfeltételének tartom minél több és jobb kisközösség működését. És hogy szaván és a testvéri közösségen keresztül pontosan mit tesz velünk Isten, az az ő terve, nem az enyém.

Hogyan látod a viszonyt lelkész és gyülekezet között? Szerinted hol vannak a kényes pontok az együttműködésben – és hol vannak az esélyek?

Kényes pontok talán ott kezdődnek, amikor a gyülekezet nem elsősorban úgy tekint a lelkészére vagy a lelkész önmagára, mint aminek lennie kell: igehirdetőként és lelkigondozóként, Isten eszközeként az örömhír hirdetésében és a közösség építésében. Ha ehelyett a lelkész akár a gyülekezet mindenes szolgájaként, akár teljhatalmú uraként, akár menedzsereként, akár politikai-diplomáciai vezetőjeként jelenik meg, az mindenképpen az ügyet veszélyezteti, ami még a jó személyes kapcsolatnál is fontosabb. Nagy esély van abban, ha a gyülekezeti tagok felfedezik, mire jó a lelkész, ha mernek vele egészen személyes beszélgetést kezdeményezni, nehéz kérdéseket nekiszegezni, beszélni neki arról, mit kapnak rajta keresztül Istentől és hogy meglátásuk szerint hogyan kaphatnának többet. Nagy esélyt látok abban is, ha a gyülekezet tagjai felfedezik azokat az akár egészen apró tevékenységeket, felelősségeket, amivel kivehetik az aktív részüket a gyülekezet életéből, a közösséget csak így érezhetik igazán magukénak.

Fiatal lelkészként hogy látod az evangélikus egyház tagszámának az alakulását, és ebből kiindulva, milyen esélyeket látsz arra, hogy attraktív maradjon illetve sokak számára újra attraktívvá váljon az egyház? Kell-e jobban nyitnunk az emberek felé – és mennyire, hogy ne veszítsük el profilunkat?

Úgy gondolom, az egyház csak úgy töltheti be a küldetését, ha nyit az emberek felé. Viszont nem hiszem, hogy ez elvi szinten vagy a tartalmi többlet bármiféle feladásával valósulhatna meg. Csak egészen személyesen, egyénileg. A népszámlálási és egyéb statisztikai számok csökkenése természetesen szomorúsággal tölt el, de ezek az adatok szerintem nagyon keveset mondanak el arról, hogy kiket érint meg az evangélium, és hogy a gyülekezeti tagok mennyire elkötelezettek. Persze amit ezeknek a rejtett folyamatoknak az alakulásából sejteni lehet, az sem szívderítő. Az egyház fontos feladata, hogy az örömhír minél többek számára váljon meghallhatóvá. Igen, úgy látom, hogy ehhez mindenképpen változnunk kell a kereteinkben. A tartalom, az üzenet megváltoztatása egyesek szerint szintén meg-

könnyíthetné a nyitást, de meglátásom szerint egyben értelmetlenné is tenné.

Ha már itt Sopronban – több evangélikus iskola helyszínén – az egyház jövőjén gondolkodunk: Az egyházi iskolákról olykor azt mondják, hogy ezek tulajdonképpen „önálló gyülekezetek", amelyeket alig lehet beépíteni a tradicionális gyülekezetekbe. Hajdani licistaként, mostani lelkészként mit gondolsz erről? Miként erősödhet a közös – iskolai és gyülekezeti – hitélet?

Ezt nagy lehetőségnek és hatalmas kihívásnak érzem. Fontosnak látom, hogy az iskolákon belül minél erősebb, hívogatóbb hitélet alakuljon ki. De ha ez nem vezet ahhoz, hogy a diákok a ballagás után is aktív tagjai legyenek egy keresztény közösségnek, akkor nem éri el a hosszútávú célját az egyházi intézmények léte. A közös ügy érdekében szerintem sok új lehetőséget kell felfedeznünk arra, hogy az evangélikus óvodába és iskolákba járók, családjaik és a dolgozók bekapcsolódhassanak egyrészt az istentiszteleti életbe, másrészt a gyülekezeti kisközösségek működésébe. Ehhez a küldés, netán kötelezés nyilvánvalóan kevés. Vonzó, sokrétű gyülekezeti életre és rengeteg kapcsolódási pontra van szükség.

Haladjunk tíz évvel előre az időben. Milyen a soproni gyülekezet 2024-ben, milyen az evangélikus egyház 2024-ben? Milyen kívánságaid lennének?

Csak úgy tudom elképzelni a 2024-es egyházat, mint ami sok kisközösségből épül fel. Akik tudatosabb tagjai lesznek a gyülekezetnek, azok biztosan több erőt is tudnak meríteni belőle. Fontos célnak tartom azt is, hogy a gyülekezeti tagok adakozásából sokkal többet tudjunk segíteni a közösség nehéz helyzetben lévő tagjainak és a város többi rászorulójának.

Holger Manke

Dér Zoltán, a gyülekezetét szerető tanár

„Boldogok a tiszta szívűek, mert ők az Istent meglátják." (Mt 5,8)

20 éve, 97 éves korában hunyt el Dér Zoltán, a Széchenyi István Gimnázium nyugalmazott tanára, gyülekezetünk tiszteletbeli presbitere és énekkarának tagja. 1994. november 18-án kísérték utolsó földi útjára a soproni evangélikus temetőbe, a közel 30 évvel azelőtt elhunyt hitvese mellé. Utolsó éveit a város nyugdíjas Pedagógus Otthonában töltötte, s azon kevesek közé tartozott, akik századik évükhöz közeledve is még tervezni tudtak; olvasott, emlékiratait írta, s amikor még tudott gyalogolni, a lelkészi hivatalba hozott néhány könyvet, melyeket szeretett gyülekezetének szánt. Amikor utoljára vett úrvacsorát az Otthon szobájában, melegen érdeklődött: mi újság van az eklézsiában odalent? Milyen stádiumban van a templom renoválása? Sajnos már nem lehetett velünk az ünnepi hálaadó istentiszteleten.

Dér Zoltán Győrött született, apja középiskolai tanár, anyja postatisztviselő, távírász volt. Elemi- és középiskoláit Temesvárott végezte, majd bölcsészhallgató lett a mai ELTE-n. 1922-ben középiskolai tanári oklevelet szerzett matematika és fizika szaktantárgyakból. Már egyetemi tanéveinek vége felé gyakornok volt a budapesti egyetemen, majd 1922-től tanársegéd a Pécsi Erzsébet Tudományegyetemen. Ugyancsak tanársegédként működött a Budapesti Pázmány Péter Egyetemen (mai ELTE). 1929-ben került Sopronba és 1958 nyaráig, vagyis nyugdíjba vonulásáig a mai Széchenyi István Gimnázium tanáraként dolgozott. Nyugdíjas éveiben is aktív maradt, sokáig helyettesített több iskolában, többször volt érettségi elnök, TIT-előadásokat tartott. A soproni Bányászati és Erdészeti Egyetemen, mint meghívott előadó, több éven át oktatott matematikát és

elméleti fizikát. Ezeket a szellemi kincseket osztogatta minden jóra nyitott szívvel. A fiatalokkal megtalálta a hangot, és akiket ő készített elő egyetemi felvételre, azokat mind felvették, mert kiváló volt a tanítási módszere.

Sopron önkormányzata még halála előtt megszavazta neki a Sopron Kiváló Pedagógusa kitüntetést, melyet már személyesen nem tudott átvenni, azt temetése napján leányának adta át a polgármester. Igaz, hogy voltak már előtte is kitüntetései. Többek között megkapta a Beke Manó díjat. Tagja volt a Bolyai Matematika Társulatnak, mint országos választmányi tag. Meglepték az arany-, gyémánt-, rubin- és vasdiplomával, szinte a diplomák teljes skálájával, melyekről zeneművet, netán operát is lehetne írni.

Minden szépre nyitott szíve volt. Szerette az éneket és a zenét, 40 éven át violán (brácsán) játszott a soproni városi Liszt Ferenc zenekarban, s több mint 30 éven át énekelt a Pedagógus Énekkarban, gyülekezeti énekkarunknak is tagja volt még 90 éves korában is.

Meglátni az Istent csak Krisztus vére által megtisztított szívvel lehet. Dér Zoltán szerette felragyogtatni tanítványai előtt tisztán, világosan, érthetően a szellemi kincseket, de meg akarta ismertetni velük a lelki kincseket is, hogy pedagógiai munkájában azok is érvényesülhessenek. Ezért végezte el a Teológiát. Áldjuk Istent őérette, hogy tiszta forrásból meríthetett: Isten igéje és a szellemi tudományok forrásából. Ennek erejét közvetítette a fiataloknak, családjának, gyülekezetének és embertársainak!

Szimon János

Boros Gergely:

Még egy reformációt

Még egy nagy reformot adj nekünk, Istenem,
hogy hitünk dolgában végleges rend legyen!
Sok-sok mulasztásunk ne égessen tovább,
ezerféle bűnnek ne húzzuk a jármát.

Lelki megújhodást adj nekünk, Istenem!
Erőt, hogy járhassunk e nehéz terepen!
Elnyel embereket a bűn ingoványa …
Neved, dicsőséged letaposva sárba …

Szívek újulását munkáld köztünk, Uram!
Szívtelenségünknek sok áldozata van.
Pusztulnak értékek, hullnak az emberek,
rohanunk a vészbe, nem törődünk Veled.

Újuljon hitünk is, nyíljon meg az ajkunk!
Taníts imádkozni, könyörülj meg rajtunk! ...
Csak még egy reformot adj nekünk, Istenem,
hogy hitünk dolgában végleges rend legyen.

Energia, klímaváltozás és az egyházak szerepe

Az Európai Keresztény Környezetvédelmi Hálózat (ECEN) szeptember 27. és október 1. között tartotta 10. nagygyűlését Balatonszárszón. Az „Energia, klímaváltozás és az egyházak szerepe" témában rendezett tanácskozáson a teremtett világ megőrzésének felelősségét és lehetőségeit érintő kérdésekkel foglalkozott az Európa több mint 20 országából érkezett 104 résztvevő.

A nagygyűlés a balatonboglári evangélikus templomban, a Teremtés Hete nyitó istentiszteletének keretében kezdődött. Az igehirdetésében dr. Kodácsy Tamás református lelkész rávilágított arra, hogy a keresztyén ember számára a teremtett világ kincs, melynek őrzését kaptuk feladatul. Ezért felelősen gondolkodva fel kell, hogy merüljön bennünk a kérdés, hogy valóban szükségünk van-e annyi energiára, mint amennyit felhasználunk.

A nyitóünnepségen végiggondolhattuk, hogy mit tervezünk tenni az elkövetkezendő évben a klímaváltozás mérsékelése érdekében. Terveinket egy-egy levélre írtuk, és egy fa ágaira tűztük fel. A közös erővel kizöldült fa így azt jelképezte, hogy ha mindenki hozzátesz egy apró lépést a cél eléréséhez, akkor együtt, együttműködve hozzájárulhatunk a klímaváltozás mérsékeléséhez, a teremtett világ megőrzéséhez.

A konferencia egyediségét az adta, hogy az éghajlatváltozással és az energiával kapcsolatos aktuális témáknak nem csupán a tudományos, politikai és gyakorlati megközelítései, hanem a teológiai és etikai vonatkozásai is megjelentek, az alábbi kérdések mentén: Melyek a legújabb tudományos eredmények az éghajlatváltozással kapcsolatban? Jó irányba halad az európai klíma- és energiapolitika? Milyen plusz dimenziót ad a keresztyén szemlélet a környezetvédelemmel kapcsolatos kérdéseknek? Mekkora szerepet vállaljanak az egyházak a nemzetközi klíma- és energiapolitikában? Mit tehetnek a helyi közösségek? Miben rejlik a keresztyén ember személyes felelőssége?

A teológiával, kutatással, klíma- és energiapolitikával foglalkozó külföldi és hazai előadók az egyházak szerepvállalásának lehetőségeit globális, regionális és lokális szinten tárgyalták. Globális szinten állásfoglalásra, valamint Európa klíma- és energiapolitikájának alakításában való aktív részvételre sürgettek. Regionális (és országos) szinten a kultúrát, az oktatást, a keresztény szemléletű környezeti nevelést emelték ki, hogy a fiatal generációk teremtésvédelem iránti fogékonysága, felelősségvállalása kialakuljon. Lokális szinten a helyi közösségek, gyülekezetek kulcsszereplők lehetnek a teremtésvé-

delem terén. Ötleteket meríthettünk a megvalósult épületenergetikai fejlesztésekből, a gyümölcsfa ültetési programból, a vidéki gyümölcs- és zöldségtermelőket összekapcsoló hálózat kiépítéséből.

A konferencia szakmai programjához kapcsolódóan megtekintettük az Evangélikus Konferencia- és Missziói Otthon „komplex fenntarthatóság" mintaprojektje keretén belül megvalósult beruházásokat is. Az esték folyamán a házigazda magyar csapattal változatos, kötetlen hangulatú ismertetők keretében vezettük be külföldi vendégeinket hazánk földrajzi, klimatikus adottságaiba, történelmébe, kultúrájába, népzenéjébe, a híres magyarok életébe, valamint a magyar nyelv szépségeibe.

Jó volt ott lenni, a későnyári napsütésben a Balaton part hangulatában feltöltődni, új ötletekkel gazdagodni, új emberekkel beszélgetni, felfedezni a közös célokat, közösen tervezni, és ezáltal a nyitóistentisztelet szimbólumának képével élve egy levéllel gazdagítani a „teremtésvédelem fáját".

Gálos Borbála

Isten kísérte lépteim kilencven éven át

Hitvalló otthonok – Beszélgetés Nagy Ferencné Joli nénivel

Kezét csókolom, Isten éltesse!

Kicsit aggódtam, könnyen idetaláltál?

Huszonnégy év óta többször is jártam már itt. Akkoriban ifjúsági látogatások megbeszélése miatt jöttem, később tanítani kezdtem, így pedagógusként kollégák lettünk, sőt, egy röpke évre hitoktatóként is a Lackner iskolában. Maga a ház itt maradt, de a környezete nagyon megváltozott.

Éppen most vonultak el a festők, mert a szomszédban álló új épületsor építésekor mindenütt megrepedeztek a falak. A kivitelezőket kötelezték a helyreállításra még az átadás előtt, szorította őket az idő. Sajnos még csak részben sikerült rendet tenni.

Hétvégén pedig igen sok vendég jön. Nem azért mondom, mintha ritkán nyitnák rám az ajtót, sőt! Nap mint nap jön vendég, Istennek hála, számosan felkeresnek. Öt unokám van, mindig meglátogatnak, és sokat segítenek is. És már hat dédunoka is született, a legnagyobb már hozzátok jár a Handlerba.

Igen, Pityer Tamás, kilencedikes asztalos tanuló.

De most ez a következő vendégség igazán nagy alkalom lesz. A kilencvenedik születésnapomra gyűlünk össze.

Tizennégyen voltunk unokatestvérek, mindig azt mondták nekünk, hogy túl kell élnünk a nagyapámat, aki 91 évesen hunyt el. Most már én vagyok a legidősebb az életben maradottak közül, lehet, hogy én leszek, aki teljesíti ezt.

Adja meg az Úr!

Rábcakapin születtem, de Árpáson nevelkedtem. Ott nem sokan voltunk evangélikusok. Már akkor is láttam, és sokan meg is jegyezték, hogy milyen összetartó közösség az evangélikusoké. Pedig templomba és iskolába is Mórichidára kellett járnunk. Nem sok, négy kilométer, de azért télen, gyalog nem volt könnyű. Később sikerült elintézni, hogy

a katolikus iskola két termében legalább az elemi iskola helyben lehessen.

Hogyan indult el a hit útján?

Konferenciákra jártunk, a negyvenes évek elején többször is voltam Gyenesdiáson, ez életemet meghatározó élménnyé vált. Középiskolába Pápán jártam, de a tanulmányaimat megszakította a háború. Az a vidék a fronttól is sokat szenvedett, súlyos harcok folytak, és utána is igen nehezen indult újra az élet. Végül érettségit csak 46-ban tudtam tenni. Kuláklistára is kerültünk később, a lesöpört padlás után mindenünket elárverezték. Éhen is veszhettünk volna, ha a szomszédaink nem segítenek. Sok különbözeti vizsga árán jutottam be a tanítóképzőre, csak az ének nem ment. 47-ben lettem tanító, de akkor még messze volt az idő, hogy minden általános iskolában legyen énekszakos tanár.

Mégis meg voltam és meg vagyok győződve róla, hogy Isten kísérte lépteimet.

Első munkahelyem egy apró nógrádi faluban volt. Ahogy utaztam az ismeretlenbe, este Balassagyarmatra értem. Egy helybéli kisfiú megszólított, bizonyára látta rajtam, hogy segítségre szorulok. Csak egy nevet tudtam, az evangélikus esperesét, de a fiúcska mondta, hogy tud ő nekem jó helyet. A diakonissza anyaházba vitt: Túrmezei Erzsébet fogadott be ismeretlenül. Később is mentem hozzájuk – amíg lehetett – és mindig érezhettem: Isten kíséri lépteim. Később is, amikor figyeltek minket, amikor titkon kellett konfirmálni a gyerekeket, késve csusszantunk be a templomba… Isten vigyázott ránk. Akkoriban talán a legkellemetlenebb az volt, amikor azért kellett családlátogatásra mennünk, hogy ne írassák be a gyerekeket hittanra. A szülők mosolyogtak: majd elhíreszteljük, milyen jól lebeszéltél, de azért a gyerekek fognak hittanra járni.

Mióta él ebben a házban?

Ahogy számolom, negyvenhárom éve. Előtte az is nagyon nehéz volt, hogy nemcsak az állásom függött feletteseim jóindulatától, hanem a lakhatásom is. De itt megmaradhattunk, és a munkahelyem is biztonságot jelentett: a bánfalvi iskolában, évtizedek alatt, sokszor megtapasztalhattam, hogy szükség esetén a kollégáim megvédenek, ahogy én is őket. És még él a kapcsolat: nemrég jártak itt a bánfalvi kollégáim, köztük persze olyanok, akik sokkal később kerültek oda, mint én.

Egy komoly orgona, kották, énekeskönyv, Krisztus-kép a falon, Biblia; a testvér érezheti, hogy keresztyén otthonban jár. Hol van ebben a házban az imádság helye?

Nagy bánatom, hogy már nem tudok templomba menni. Ha végigülök azokban a szűk padokban akár egy rövid istentiszteletet, utána nagyon fáj a lábam, derekam, mindenem. Úgy igyekszem pótolni, hogy a rádiós istentiszteleteket mindig meghallgatom, rendszeresen olvasom az Igét, Ordass Lajos igehirdetéseit s másokét, prédikációs kazettáim is vannak. Vagy ebben a székben, vagy a nagyszobában tartok itthoni áhítatot.

És hol lesz a nagy vendégség?

Mindenütt, a ház minden négyzetcentiméterén!

Hegyi Péter

Távirati jelentések néhány megtartott programunkról

(2014. tanévkezdés – reformáció)

1. Augusztus 31-én volt templomunkban az Eötvös évnyitója Hegedűs Attila iskolalelkész beiktatásával, majd a Líceum évnyitója Kovács László iskolalelkész beiktatásával.
2. Szeptember 1-jén kezdődtek el a hagyományos és újonnan szerveződő saját és befogadott évközi alkalmaink.
3. Szeptember első hétvégéjén péntektől német, szombattól finn testvérgyülekezeti delegációkat fogadtunk.
4. Szeptember 7-én tartottuk Tóth Károly lelkész parókusi beiktatását a templomunkban Szemerei János püspök igehirdetésével és Gabnai Sándor esperes iktató szolgálatával; és ezen a napon szenteltük fel az új gyülekezeti központunkat.
5. Aznapra jelent meg Graf Sámuel egykori elemi iskolai igazgatónk tollából az új gyülekezeti házunk egykori iskolai történetéről szóló könyv.
6. Szeptember 8-án ökumenikus életvédő zarándoklat volt a Kórházkápolnában.
7. Szeptember 10-én új gyülekezeti házunk adott otthont a munkaév első lelkészi munkaközösségi értekezletének. Az első nagytermi úrvacsorás istentiszteleten Simon Réka büki-szakonyi lelkésznő hirdette az igét.
8. Szeptember közepétől elkezdődtek a gyülekezeti házunkban a Juventus Fúvószenekar próbái heti két alkalommal.
9. Szeptember 12-én tárgyalásokat folytattunk az Ökumenikus Segélyszervezet munkatársaival a régi gyülekezeti központunk egyházi diakóniai, oktatási és szeretetszolgálati hasznosításáról.
10. Szeptember 13-án Csikvándon rendezték meg a Harangszó-napot, amelyen gyülekezetünkből is többen részt vettünk.
11. Szeptember 14-én megtartottuk első gyermek-istentiszteletünket, amelyen 125-en voltunk. Az alkalom második felével párhuzamosan a kisebb gyermekek számára külön foglalkozást tartanak hitoktatóink.
12. Aznap az „Egy este az evangélikusoknál" sorozatában Ács Tamás színművész adta elő Gogol: „Egy őrült naplója" című monodrámáját.
13. Szeptember 19-én a lelkészi hivatalt átköltöztettük az új gyülekezeti központba.
14. Szeptember 20-án Szilsárkányban volt egyházmegyei presbiteri ülés és közgyűlés delegáltjaink részvételével.
15. Szeptember 20-21-én a Kulturális Örökségvédelmi Napok keretében templomtornyunkba lehetett felmenni, valamint új gyülekezeti házunk nagytermét lehetett megtekinteni a délelőtti órákban.
16. Szeptember 21-én az „Egy este az evangélikusoknál" program keretében Stöckertné Lampért Tünde zeneiskolai igazgatónő fuvolakoncertje volt Csóti Edit zenetanár zongorakíséretével.
17. Szeptember 25-én a Sopron Anno Egyesület is megkezdte munkáját a gyülekezeti házunkban.
18. Szeptember 27-én tartottuk immár második alkalommal a Budavár–Sárvár–Sopron gyülekezeti találkozónkat és kirándulásunkat. Idén mi voltunk a házigazdák új gyülekezeti házunkban – vendégünk Richly Zsolt rajzfilmrendező volt, aki a 2017-re készülő Luther-

rajzfilmsorozatról tartott vetítéses előadást.

19. Szeptember 28-án az „Egy este az evangélikusoknál" program keretében Mühl Aladár állandó kiállításának megnyitójára került.
20. Szeptembertől templomunk előterében a 210 éve született Schöpf-Merei Ágoston gyerekgyógyászról, a 20 éve elhunyt Szentágothai János orvosprofesszorról és a 30 éve elhunyt Karner Károly teológiai professzorról rendeztünk be kiállítást.
21. Október 2-án Teremtés heti istentiszteletet tartottunk.
22. Október 3-án az Orgona határok nélkül programsorozat keretében gyerekorgonakoncertet tartottunk: „József és testvérei" címmel.
23. Október 5-én aratási hálaadó istentiszteleteket tartottunk.
24. Aznap az „Egy este az evangélikusoknál" programsorozat keretében zeneiskolás növendékek és művésztanáraik emlékeztek meg koncerttel a Zene Világnapjáról.
25. Október 6-án parókuslelkészi vizsga volt Győrben, a Püspöki Hivatalban – Kadlecsik Zoltán helyettes iskolalelkész és Varga Tamás egykori hatodévesünk is sikeres szakvizsgát tett.
26. Az október 12-i 10 órai magyar istentiszteleten bemutatkoztak idei konfirmandusaink.
27. Aznap az „Egy este az evangélikusoknál" sorozat keretében a Petőfi Színház művészeinek tolmácsolásában „Él a magyar!" címmel irodalmi összeállítást hallgathattunk meg.
28. Október 14-én a nagyteremben Luther szövetségi ülést tartottunk Szimon János nyugalmazott lelkészről szóló film levetítésével.
29. Október 16-án a Líceum tartotta – többek között templomunkban is – csendesnapját.
30. Aznap délután a Virágos Sopronért rendezvényeként temetőnkben önkéntes temetői takarító szolgálatot végeztek a gondozatlan sírok rendbetételével.
31. Október 17. és 19. között Balatonszárszón vett részt óvodánk egyik csoportja a szokásos éves csendeshétvégéjén Horváth-Hegyi Olivér, Tóth Károly és Mesterházy Balázs lelkészek szolgálatával.
32. Aznap volt a Keresztény szüreti bál a Mediterranoban.
33. Október 19-én a balfi istentisztelethez kapcsolódóan Gonda Gábor tanár testvérünk könyvbemutatójára került sor balfi templomunkban.
34. Aznap délután a Kórus Spontánusz énekkar tartott élménybeszámolót nagytermünkben a rigai sikeres kórusolimpiai szereplésükről.
35. Aznap az „Egy este az evangélikusnál" program keretében dr. Molnár Sándor mesekönyveinek bemutatója volt nagytermünkben.
36. Október 21-én az Eötvös tartotta csendesnapját – részben a templomunkban.
37. Aznap a Képzőművészeti Társaság nyitott ülést tartott a nagyteremben – beszélgetést Mühl Aladár festőművész munkásságáról – Mühl Aladárné részvételével.
38. Október 24-én emlékezhettünk meg sírjánál dr. Karner Károly teológiai professzorról halálának 30. évfordulóján.
39. Aznap délután Balfon gyülekezeti délutánt tartottunk, benne teremtés ünnepi koncert és istentisztelet volt a templomban, amit kötetlen beszélgetés és sütögetés követett a templom környékén és az ottani Payr gyülekezeti házban.
40. Aznap az „Egy este az evangélikusoknál" programsorozat keretében B. Móricz Andrea, Horváth Enikő Sára és Haász Sándor, Schárfyné Halmos Erika zenei előadását hallgathattuk meg.

Aufbruch zur „inneren Reformation”

Seit einigen Jahren sind wir unterwegs zum Reformationsjubiläum. Eine ganze Dekade haben wir Zeit uns darauf vorzubereiten – und wir tun das unter anderem, wenn wir wie im vergangenen Jahr in Sárvár, heuer bei uns in Sopron/Ödenburg und im nächsten Jahr in der Budapester Burggemeinde treffen, um uns auf die Spuren der Reformation zu begeben. Einige Gedanken und Zeichnungen seien uns eine Station auf diesem Weg – und das Zeichnen als künstlerische Tätigkeit gestattet ja auch gewisse Überzeichnungen.

Ein solches Übertreiben beginnt auch schon da, da solche einfachen Zeichnungen dem Bereich der Kunst zugeschrieben werden. Doch Überzeichnungen berühren Menschen nicht nur emotional, sondern verfügen auch auf ihre Art über die Chance, deutlich auf Wahrheiten hinzuweisen. Vielleicht ist also die Überzeichnung eine Vermittlungsform, die gerade für dieses Thema besonders geeignet ist. So lassen Sie die Gedanken und die Zeichnungen im Miteinander auf sich wirken.

Wenn die Reformation im Mittelpunkt des Nachsinnens steht, ist es eigentlich kein Wunder, wenn sich in uns der Gedanke regt, dass Reformation eine irgendwie gute, nützliche, notwendige und vielleicht auch modische Angelegenheit ist. Also, worauf warten wir? Krempeln wir die Ärmel hoch!

Wohlan, reformieren wir auch!
… irgendwas.

Und irgendwie kommen wir recht bald an den Punkt, an dem wir einsehen, dass Reformieren kein Selbstziel sein kann und darf. Wir reformieren also nicht um des Reformierens willen. So begegnet uns die Frage:

Wie reformieren wir?
Und was eigentlich?

Solche Begriffe wie „reformieren” und „erneuern” wecken in uns den Kritiker.

Es kommt ja vor, dass wir gerne und leicht Dinge kritisieren – außerhalb der Kirche und mit Vorliebe auch innerhalb der Kirche.

Denn alles könnte doch perfekt sein, wenn man uns nur öfter fragen würde, wie man was am besten macht. Aber weil das so selten passiert, sehen wir vieles, was wir nicht gut finden.

Ich stelle jetzt zwei beliebte Arten vor, wie die Kirche häufig kritisiert wird – es sind

Arten der Kritik, die auch selbst oft der Erneuerung und des Reformierens bedürfen.

Die eine Form des Kritisierens ähnelt hinsichtlich der Haltung dem, wie wir im Fernsehen Fußballübertragungen ansehen – bei Bier und Salzstangen.

Als die deutsche Fußballnationalmannschaft bei der Weltmeisterschaft im Sommer Brasilien mit 7:1 besiegte, gab es einen Moment, da selbst den schärfsten Kritikern der Atem wegblieb. Aber ansonsten gibt es kaum Fußballspiele, die nicht von Millionen kleiner „Fußballtrainer" verfolgt werden, die via Bildschirm besser wissen, wie zu spielen sei.

Dann sind wir gewiss klüger, als der Trainer und fragen ihn durch den Bildschirm: „Du lieber Joachim Löw, warum lässt du den alten Klose spielen? Thomas Müller wäre doch tausendmal besser!" Wenn dann Thomas Müller spielt, dann rufen wir jedoch nach dem erfahrenen Miroslav Klose.

Wie man's macht, ist es falsch.

Sie ahnen vielleicht, worauf dieser Gedanke hinausläuft. Manchmal kritisieren wir genau so die Kirche. Obwohl wir selbst Teil der kritisch beäugten Kirche sind, blicken wir so auf sie, als wären wir völlig Außenstehende. „Dies ist nicht gut! Warum wird das so gemacht? Warum kann jenes nicht ordentlich funktionieren?"

Und inzwischen sitzen wir freilich – bildlich gesprochen – im Sessel, bei Bier und Salzstangen. Und es kommt uns nicht in den Sinn, dass es hier nicht um Fußball geht, sondern dass wir selbst im Trikot auf dem Feld stehen müssten – dass wir Verantwortung tragen müssten, dass wir in dieses Spiel auch unsere Kreativität einbringen müssten. Dann freilich nicht allein als Kritiker, sondern als „Teamplayer" in der Mannschaft als diejenigen, die etwas machen.

Doch der Sessel ist bequemer – und das Nichtstun schützt uns ein Stück weit davor, selbst kritisiert zu werden.

Übrigens:

Ich gestehe, dass ich auch schon auf so einem Sessel Platz genommen habe und verwundert verfolgt habe, was es in der Kirche so an merkwürdigen Dingen alles gibt.

Ein Beispiel?

Gerne.

Ich zum Beispiel verstehe nicht, warum bei uns ausgerechnet das Kreuz (!) als Symbol für Hierarchie verwendet wird.

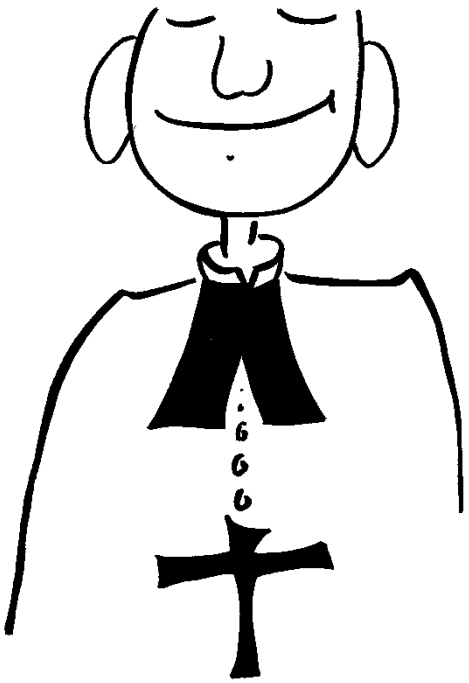

Unser Glaube ist, dass Jesus Christus für uns alle gestorben ist. Für die einfachen Menschen ebenso wie für Bischöfe. Damit hat das Kreuz doch eine Symbolik, die für alle Menschen gleich viel bedeuten sollte. Und damit ist das Kreuz eigentlich ungeeignet innerkirchliche Hierarchien zu kennzeichnen.

In Bayern kommt noch der Brauch hinzu, dass je höher ein kirchlicher Würdenträger in

der Hierarchie steht, desto größer auch das Kreuz ist, das er etwa zum Talar trägt.

Wozu verwenden wir das Kreuz?

Und wenn schon der Wunsch besteht, einen einfachen Pfarrer von einem Bischof unterscheidbar zu machen – auch dann, wenn sie beide im Talar sind –, warum verwenden wir hierfür ausgerechnet das Kreuz?

Was bedeutet uns das Kreuz?

Darüber könnte man philosophieren. Und das ist ja auch schon geschehen. Denken wir darüber ruhig einmal nach, es ist sicher keine Gotteslästerung.

Doch ich weiß auch gut, dass Fragen dieser Art in gewisser Weise ein Nebengleis sind. Es kann nicht das Ziel der Reformationsdekade und des Reformationsjubiläums sein, dass wir uns ausschließlich mit Fragen dieses Kalibers beschäftigen. Und mal ganz ernsthaft nachgefragt: Wen stört im gottesdienstlichen Vollzug ernsthaft, dass der Bischof ein Kreuz trägt?

Vielleicht ist das keine allzu große Frage.

Also, auf zum nächsten Schritt – zur zweiten Art, wie Kirche gerne kritisiert wird.

Und jetzt denken wir mal wirklich in eine ganz egoistische Richtung – denn auch auf so etwas trifft man häufig.

Betrachten wir das Bild:

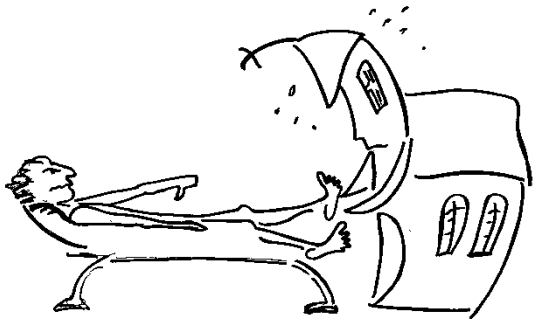

Hier liegt das Gemeindeglied, hier liegen wir auf dem Massagetisch und warten auf die Dienstleistung der Kirche.

Denn – keine Frage – dass die Kirche uns massiert und allerlei Dienstleistungen angedeihen lässt, das steht uns zu! Egal, ob wir Kirchenmitglieder sind und irgendwie Spenden, Beiträge oder Steuern zahlen oder nicht – es steht uns zu.

Und es ist sogar noch schlimmer:

Die Kirche macht, was wir wollen, massiert unsere Füße. Aber wir sind unzufrieden, weil die Kirche das nicht so macht – nicht so gut, nicht so intensiv, nicht so schön –, wie wir das wollen.

Was machen wir also? Natürlich, wir kritisieren die Kirche: Besser massieren müsste sie mich! Ein besserer Dienstleister müsste sie sein.

Freilich, man sieht mich selten in der Kirche und im Arbeitskreis Massage bringe ich mich auch nicht ein. Wozu auch? Ich will ja massiert werden und nicht andere massieren – wer bin ich denn?

Auf gut Deutsch: Es gibt manche, die die Frage bewegt: Wie könnte die Kirche meine Ansprüche und die meiner Familie noch besser befriedigen? Diesen Teil der Gemeindearbeit sehe ich irgendwie, alles andere interessiert mich nicht. Aber es genügt auch, dass ich von der Gemeinde nur so viel sehe, wie mich direkt betrifft – jedenfalls genügt es dafür, dass ich mich mit meiner Kritik und meinen Erneuerungsideen hervortun kann.

Na, jetzt halte ich doch mal inne.

Vielleicht regt sich schon der eine oder andere auf, dass das jetzt doch auch nicht so ganz die Wirklichkeit widerspiegelt. Eine Schwarzmalerei ist das. Und es gibt doch viele aktive, engagierte Gemeindeglieder!

Das weiß ich gut. Doch ich versprach eingangs Überzeichnungen. Und wer weiß, vielleicht ist in ihnen doch ein Fünkchen Wahrheit.

Wenn aber die beiden vorgestellten Reformierungsarten nicht fruchten, kehren wir zurück zur Frage, wie wir reformieren sollten – und was eigentlich?

Was würde denn unser großer Reformator zu diesen Reformierungspraktiken sagen?

Gott sei Dank ist noch ein bisschen Zeit bis 2017. Wir müssen uns noch nicht aktionistisch in die Detailplanung der für dieses Jahr geplanten Programme stürzen.

Wir können es uns leisten, stehen zu bleiben und innezuhalten. Zum Beispiel jetzt.

Ich denke, ehe wir nach außen blicken, was es in der Kirche, in den Gemeinden anlässlich des Jubiläums zu verbessern gibt, sollten wir erst einmal nach innen schauen. Beginnen wir diese Arbeit in uns selbst!

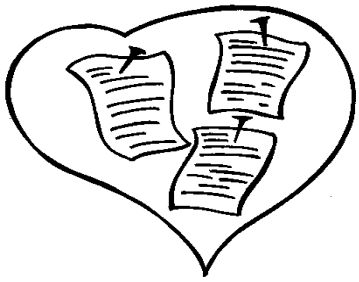

Welche „95 Thesen" würden wir selbst formulieren, um sie nicht an die Kirchentür zu heften, sondern uns selbst, unseren Herzen, anzubefehlen?

Blicken wir in uns selbst, in unser Herz, unsere Seele. Seien wir kritisch mit uns selbst und bereit zur Erneuerung.

Was bedeutet mir Gott?

Was bedeutet mir der Glaube?

Was bedeutet mir die Kirche?

Das könnten theoretische Fragen bei der Selbstprüfung sein.

Und dann: Wie lebe ich mein Leben?

Das könnte die praktische Seite der Selbstprüfung sein.

Und dann darf eine spannende Frage nicht außen vor bleiben:

Haben die Antworten, die wir eben auf die gestellten Fragen gefunden haben, etwas miteinander zu tun?

Es könnte ja auch sein, dass wir sagen: Natürlich ist uns Gott wichtig, und der Glaube bedeutet mir viel – und auch die Kirche schätze ich hoch. Aber in meinem Leben, in meinem Alltag kann man eigentlich keine Spuren dessen entdecken.

Und ein späterer Schritt:

Was kann ich tun in der Kirche, in der Gemeinde?

Wozu bin ich fähig, was kann ich gut, was sind meine Talente? - Und wie kann ich all das in die Gemeinde einbringen – zum Wohl anderer, zu meiner eigenen Freude, zum Bau der Kirche Christi und zur Ehre Gottes?

So kann aus der von mir geforderten „inneren Reformation" - aus der Reformation in den Herzen – auch etwas wachsen, was sich auf das gemeindliche und kirchliche Leben auswirkt. Und es bringt vielleicht nochmal ganz andere Erneuerungen, wenn wir mit erneuertem Herzen und erneuerter Seele auf Gemeinde und Kirche blicken, als wenn wir einfach aus einer Laune des Reformierens heraus erneuern.

Ecclesia semper reformanda – die Kirche ist immer zu erneuern.

Diesen Slogan sollten wir nicht hören, ohne noch etwas anderes mitzuhören:

Die Herzen in der Kirche bedürfen ebenfalls der ständigen Erneuerung.

Über erneuerte Herzen erfährt auch die Kirche auf gute Weise Erneuerung.

Darin helfe uns der allmächtige Gott durch Jesus Christus mit der Kraft des Heiligen Geistes.

Holger Manke (Gedanken),
Eszter Manke-Lackner (Zeichnungen)

Es sind nicht nur Touristen …

… die aus aller Herren Ländern unsere Kirche besuchen. – Werfen Sie nur einen Blick in unser Gästebuch im Vorraum der Kirche! – Es sind Besucher, die ihre Wurzeln oder die Namen ihrer Vorfahren suchen, die sich erinnern wollen, oder die „einfach" nachdenken und beten wollen. Oder in der Sommerhitze die Kühle genießen.

Mir sind besonders vier Besuche in Erinnerung geblieben.

Ein junges Paar betrat den Kirchenraum und wählte gezielt eine ungewöhnliche Richtung, nicht den Weg, der direkt zum Altar führt. Das machte mich stutzig, denn in den letzten Jahren habe ich als Kirchenführerin so etwas noch nicht erlebt. Sie gingen links und blieben suchend ungefähr bei der 7., 8., 9. Reihe stehen, traten in die Bänke, und fast berührten ihre Nasen das Pult. Es war eindeutig, dass sie etwas Bestimmtes suchten. Ich folgte ihnen und fragte, ob ich bei der Suche behilflich sein könnte. Der junge Mann erzählte daraufhin, sein Großvater habe ihn beauftragt, das Namensschild seines Vaters zu finden. Der junge Mann war schon dabei, die Suche aufzugeben, denn die angegebenen Reihen wollten überhaupt nicht stimmen. Ich meinte, sie hätten doch Zeit, sie sollten ruhig weitersuchen, Namensschilder wurden ja nie ausgetauscht, auch nie entfernt, vielleicht wäre es doch eine andere Reihe. Und so war es auch. Plötzlich lächelte das junge Paar, zuckte das Handy, Blitzlicht erhellte die Bank, der Auftrag war erfüllt.

Eine alte Dame am Arm eines älteren Herrn betrat die Kirche mit schlurfenden Schritten. Sie schwiegen, doch fühlte man, dass sie ganz eng zusammengehörten. Sie gingen gezielt bis zum Taufbecken, blieben dort eine Weile still stehen. Ihr Zusammensein schloss die Außenwelt aus. Nach ein paar Minuten drehten sie sich um und waren dabei, die Kirche zu verlassen, noch immer ohne Worte. Da siegte doch meine Neugier, was sie wohl in unsere Kirche führte. Am Ausgang kam dann die Erklärung, jetzt lächelten sie schon. Es waren Mutter und Sohn. Sie war in dieser Kirche getauft und konfirmiert worden und auch ihre Hochzeit hatte hier stattgefunden. Sie wollte sich erinnern.

Dann eine Familie, ein Ehepaar mit Teenagern: Tochter und Sohn. Ich erzählte ihnen ziemlich ausführlich, sie hörten geduldig und interessiert zu. Und dann wollten sie wissen, wo man das beste Eis in Sopron bekommt. Ich bin kein Eis-Fan, aber ich wusste, dass in den Lővérek nach Meinung vieler sehr gutes Eis zu bekommen ist. Dorthin zu kommen, wenn man in der Stadt fremd ist, ist nicht gerade einfach. War bisher nicht einfach: Der Sohn hatte ein GPS mit und sie fanden die Eisdiele sofort. Und da kamen wir ins Gespräch. Scheinbar löst nicht nur Wein, sondern auch die Aussicht auf Eis die Zunge. Der Vater offenbarte, dass er der Sohn von Vertriebenen aus Sopron sei, und er wusste sogar die Adresse der Eltern und Großeltern und meinte, ohne sich vergewissert zu haben, das Elternhaus gebe es nicht mehr. Ich meinte, wenn sie schon ein GPS dabei haben, könnten sie sich selbst darüber

überzeugen. Wir verabschiedeten uns. Eine Woche später war diese Familie unüblicherweise ein zweites Mal in der Kirche, um die zweite Tochter und deren Freund erweitert. Der Vater wollte dem jungen Paar die Kirche zeigen. Und dann blieben sie im Vorraum vor der Tafel der Gefallenen im Ersten Weltkrieg stehen. Sie fanden dort den Namen dreier Vorfahren. Es gab nur einen kleinen Unterschied zwischen dem Namen auf ihrem Zettel und denen auf der Tafel: statt b stand p. Sie beschlossen Kontakt zu unserem Archiv aufzunehmen und mit der Recherche dieses Zweiges der Familie zu beginnen. So verabschiedeten wir uns mit einem „Auf Wiedersehen im nächsten Jahr". Übrigens schmeckte ihnen das Eis hervorragend.

Da war der Herr mittleren Alters, sportlich gekleidet, er betrat die Kirche mit forschen Schritten, schaute sich um und setzte sich in eine Bank. Gewöhnlich drehen sich solche Menschen bald um und verlassen die Kirche binnen Sekunden ohne eine Information bekommen zu wollen. Sein Verhalten ermunterte mich doch dazu, ihn anzureden. Er sprach Hochdeutsch mit einem Hauch vom Süddeutschen. Er stellte nicht die üblichen Fragen zum Kirchenraum, viel mehr wollte er statistische Angaben über Kirchenbesuch, Informationen über die Stadt und generell über die Gesellschaft in Ungarn bekommen. Meine Antworten stellten ihn mehr oder weniger zufrieden. Da kam meinerseits die Frage, warum er sich für so etwas interessierte. Er hatte als Kind in Sopron gelebt und hatte wohl sehr früh die Stadt verlassen. Ob er Ungarisch konnte, weiß ich nicht, ich habe ihn danach nicht gefragt. Denn ich spürte, er hing zwar an Erinnerungen, doch erlaubte er sich nicht, sich in diesen zu vertiefen – aus welchem Grund auch immer. Er verabschiedete sich nicht.

Ich würde mich freuen, wenn auch andere, junge Leute, Schüler und Studenten so bewegende, schöne, manchmal auch merkwürdige Erlebnisse bei ihrer eigenen Kirchenführung machen könnten. Meldet Euch also im Juni 2015!

Erzsébet Ghiczy

Vorankündigung:

KIRCHENTAG in Stuttgart

vom 3. bis zum 7. Juni 2015

Auch zum nächsten Kirchentag in Stuttgart wollen wir mit einer Gruppe interessierter Gemeindeglieder reisen. Dr. András Krisch und Pfr. Holger Manke werden diese Reise planen und vorbereiten.
Ab Januar geben wir nähere Hinweise zur Anmeldung bekannt.
Vorläufig also die herzliche Einladung, sich den Termin vorzumerken und freizuhalten.

„Frau Winter, Sie glauben ja, was Sie sagen!“

Im Gespräch mit Gertraud Winter

Ein strahlendes Lächeln – wann immer man sie sieht. Eine gewinnende, sympathische Art. Ein Mensch, den man gerne und regelmäßig auch im deutschen Gottesdienst sieht. Oft auf der Kanzel, und noch häufiger einfach so als Gottesdienstbesucherin. Was wären wir nur ohne Gertraud Winter? Ehrlich gesagt, ich kann es mir nicht vorstellen. Doch wir müssen es uns auch nicht vorstellen. Denn man merkt, sie ist mit Herz und Seele Mitglied unserer Gemeinde. Die Lektorin und langjährige Religionslehrerin spricht über Herzensanliegen im kirchlichen Dienst und über den Wert der Gemeinschaft.

Zunächst ganz herzlichen Dank, dass Sie den Großteil der deutschen Gottesdienst, die ich nicht halten kann, übernehmen.

Ich mache das ja auch gerne – und muss ja auch ein bisschen in Übung bleiben.

Was macht die Soproner Gemeinde in ihren Augen besonders liebenswert?

Ich finde die Leute so lieb. Ich habe eine Gemeinde gesucht, in der ich mich zu Hause fühlen kann – und jetzt fühle ich mich in der Soproner Gemeinde einfach zu Hause. Wenn ich in die Kirche komme und die Leute mich grüßen und sich freuen, wenn sie mich sehen, dann ist das einfach schön – und ich fühle mich zu Hause!

Sie sind Religionslehrerin und halten schon lange Gottesdienste. Was bedeuten diese beiden Formen von Verkündigung für Sie?

Als Religionslehrerin habe ich ja schon versucht, Gottes Wort zu vermitteln und die Kinder auch zur Kirche hinzuführen. Und auch im Gottesdienst, in der Predigt kann ich das Wort der Bibel weitergeben – das ist für mich wichtig.

Wenn Ihre Zeit als Religionslehrerin ins Gespräch kommt, strahlen Sie ganz besonders. Man merkt, eine für Sie sehr wichtige und bedeutende Zeit.

Ich habe das unheimlich gern gemacht. Meine Religionslehrerin hatte damals zu mir gesagt: „Warum wirst du nicht Gemeindeschwester, wenn dich das so interessiert?“ Und so bin ich hineingewachsen. Mit 15 Jahren habe ich – von ihr angelernt – Kindergottesdienst gehalten und dann war für mich klar: Ich werde Gemeindeschwester.

Ich wurde dann Religionslehrerin, aber die Tätigkeit als Gemeindeschwester habe ich parallel ausgeübt – und zwar unentgeltlich. Ich fand, wenn man Religion unterrichtet, dann muss auch Glaube vermittelt werden und die Zugehörigkeit zur Kirche aufgezeigt werden. So wächst es dann auch, dass Kinder gerne zur Kirche gehen und zu Kindergruppen kommen. Und solange ich Lehrerin war, ist mir das vielleicht auch gelungen.

Was einem selbst ein Herzensanliegen ist, auch anderen ans Herz legen.

Es gab Schüler, die sagten: „Frau Winter, Sie glauben ja das, was Sie uns sagen!“ Da sagte ich: „Na sicher, denn was ich nicht glaube, das sage ich auch nicht.“ Das sind Erlebnisse, die einen glücklich machen, ich

habe irrsinnig gerne Religion unterrichtet. Den Beruf habe ich immer geliebt.

Wie erleben Sie als Religionslehrerin mit Herz und Seele, dass Kirche schon auch in der Krise ist. Woran liegt das?

Ich habe gemerkt, dass Kinder oft einen vollen Kalender haben – von Turnen über Ballett zu Basketball. Und die Kirche ist dabei irgendwie unwichtig geworden. Früher hatte man nicht so viel Action, sondern man war froh, dass die Kinder gut aufgehoben waren, wenn sie in die Kirche oder den Kinderkreis gegangen sind, wo gebastelt, gespielt und gesungen wurde. Und heute sitzen Kinder oft lieber vor der Playstation, als dass sie hinausgehen, zum Beispiel zur Kirche.

Was können wir tun?

Ich habe die Erfahrung gemacht, dass die Kinder, die zum Kinderkreis gekommen sind, zu Hause die Laden voller Zuckerl hatten. Und ich bat sie am Ende des Kinderkreises alle Futzerln Papier wegzuräumen, dann kriegen sie ein Zuckerl. Und für dieses Zuckerl sind sie auf dem Boden herumgerobbt und haben alles weggeräumt, was da an Schmutz war. Das ist komisch. Also: Wir müssen motivieren, dass sie gerne kommen. Dass sie merken, da erleben wir Gemeinschaft, da tut sich was. Gemeinsam spielen, gemeinsam etwas unternehmen, gemeinsam wandern – das erleben viele zu Hause nicht mehr. Aber so können wir Erlebnisse in der Gemeinschaft bieten.

Wir können als Kirche Erfahrungen bieten, die sie woanders nicht mehr bekommen.

Man erlebt ja auch in Urlauben immer häufiger, dass Familien nichts mit sich anzufangen wissen. Da muss dann ein Animator her, der sagt: „Uns jetzt hebt die Hände in die Höhe“. Viele sind selber nicht mehr kreativ. Und wenn man immer gesagt bekommt, was man tun soll, muss man selber nicht mehr denken. Das selbständige Denken ist oft der Denkfaulheit gewichen.

Der Religionsunterricht allein kann's nicht richten, Menschen zum selbständigen Denken zu ermutigen.

Nein, da muss sich in vielen Bereichen der Gesellschaft etwas ändern. Bleibt zu hoffen, dass ein Umdenken kommt. Aber momentan sehe ich das mit Sorge.

Da kann Gemeinschaft – gerade wie sie auch eine Gemeinde bietet – doch auch eine Perspektive sein, auch was das Erleben von Werten betrifft.

Gerade in Sopron gehen sehr viele Kinder mit ihren Eltern in den Kindergottesdienst. Ich habe festgestellt, wie viele Kinder da kommen, wenn der Gottesdienst aus ist. Und auch ich habe ja die Gemeinschaft gesucht und in Sopron gefunden. Viele Leute kommen in den Gottesdienst, weil sie da die Gemeinschaft finden, die sie suchen. Und: In Sopron kommen neben den Kindern und den Älteren auch sehr viele „Mittelalterliche“ in den Gottesdienst. Und das gefällt mir.

Und wenn ich zum Beispiel einen Gottesdienst am ersten Sonntag nach Neujahr habe – an einem Sonntag, wo schon so viele Gottesdienste zuvor waren – und es kommen immer noch 30 Leute in die Kirche, das freut mich schon. Und ich bin überrascht.

Die Menschen freuen sich, dass Sie Gottesdienst halten.

Mir hat jetzt jemand gesagt: „Seien Sie nur weiter so fröhlich bei der Predigt, wie Sie immer sind.“ Ich weiß gar nicht, ob ich immer so fröhlich bin. Manchmal will ich auch etwas sagen, was nicht so fröhlich ist.

Der genannte Wunsch an Sie legt doch auch die Frage nahe, was Sie der Soproner Gemeinde wünschen.

Eigentlich, dass sie so bleibt, wie sie ist – und dass die Jugend auch in der Kirche tätig bleibt. Mehr kann man nicht wünschen.

Holger Manke

Lelki Baywatch – Történetek a víz körül

A budavári tábor egy kisgyermekes család szemszögéből

„Táborba?!? Egy ekkora gyerekkel? Hiszen alig múlt 1 éves …" Még most is magunk előtt látjuk ismerőseink döbbent arcát. Pedig mi teljes nyugalommal vágtunk bele első kisgyermekes nyaralásunkba – főleg miután megtudtuk, hogy a négyhónapos kis Hugó baba mellett a mi Flóriánunk már-már túlkoros kezdő táborozónak számít. Azért biztos, ami biztos, magunkkal vittünk itthonról szinte mindent, ami mozdítható, biztonsági tartalékainknak csak az autó mérete szabott határt. ☺

A Csepel sziget távoli célpontnak tűnt, az utazástól is tartottunk, egy dologban voltunk biztosak, hogy ha egyszer odaérünk a Budavári családos és ifjúsági táborba, ott „jó kezekben" leszünk. Évek óta vágytunk erre a programra, csak eddig a munkánk nem tette lehetővé az évnek ebben a szakában a szabadságot. Imsivel pedig nem először táboroztam, közös tábori múltunk gyerekkorom Mustármagos időszakába nyúlik vissza, valahová az 1990-es évekbe.

Külön öröm volt, hogy soproni ifis fiataljainkkal együtt tölthettük ezt a hetet, faházunkat pedig kisfiunk keresztanyjával osztottuk meg. Így már érkezésünkkor sok ismerős vett körül minket, úgy éreztük, mintha egy nagycsaládba csöppentünk volna. Volt ott fiatal felnőtt, kisbaba, ovis, nagymama, tizenéves fiatal, kis és nagyobbacska gyerek, szülőkkel vagy anélkül. Szinte mindenkivel sikerült megismerkednünk a hátralévő napok során, ami nem volt kis teljesítmény, tekintve a tábor közel 100 fős összlétszámát.

Egymás megismerését segítette a családok kialakítása, a családok elnevezése és a bemutatkozó játék is, no meg a névre szóló gitárral kísért reggeli ébresztő! Míg a családok vegyes összetételűek voltak – az igazihoz hasonlóan – a délelőtti csoportos foglalkozások korcsoportonként szerveződtek. Míg egyikünk a kisgyermekes szülők csoportjában őrizte a legkisebbeket, addig másikunk a felnőttek beszélgetőkörén vett részt. Másnap pedig cseréltünk, így mindkettőnknek alkalma nyílt komoly és izgalmas témákban elmélyülni Bence Imre és Bencéné Szabó Márta vezetésével. Mekkora kincs, micsoda felüdülés ez egy kisbabás anyukának, aki napjait jórészt otthon tölti és gondolatai naphosszat a pici ellátása körül forognak! Lelki Baywatch a javából …

A vízparti táborhely nemcsak a kikapcsolódáshoz, játékhoz biztosított tökéletes hátteret, hanem gondolatainkat is újra meg újra a hét témájára irányította: Gondolatok a tó körül. A víz és a hozzá kapcsolódó tárgyak mindenütt jelen voltak, a beszélgetések alapjául szolgáló bibliai történetekben éppúgy, mint az oltáron elhelyezett mentőöv és men-

tőmellény képében. Ez utóbbiak a legelső áhítaton kerültek a tábori oltárra, hogy folyamatosan emlékeztessenek bennünket, hogy mint fuldoklónak a mentőöv, nekünk Isten a menedék.

A reggeli és esti áhítatokon nagy élmény volt a sok közös éneklés, és hogy nem csak nekünk felnőtteknek, azt mi sem bizonyítja jobban, mint hogy kisfiunk még hetekkel később is gyakran mondogatta-dúdolgatta a Nekem olyan jó az Isten közelsége kezdetű dal ó-ó-ó-ját, emlékeztetve minket nap mint nap az év igéjére. Szintén az áhítatok és a közös étkezések hozadéka, hogy megtanulta imára kulcsolni kis kezeit, amit csak itthon vettünk észre, mikor a 16 hónapos beszélni még nem tudó totyogó lelkesen mutogatva figyelmeztetett bennünket, hogy imádság nélkül kezdtünk hozzá az étkezéshez. (korábban egymás kezét fogva próbáltuk őt bevonni az imádságba, de mindig ijedten tiltakozott ellene) Mikor felfogtuk, hogy mit szeretne tudatni, megdöbbentünk, hogy Istenünk még egy ilyen picike gyermek által is hat ránk, felnőttekre.

A szabadidős programok közül különlegesen emlékezetes számunkra a közeli strandon eltöltött délután, Flóri ugyanis életében először öltött fürdőnadrágot és merészkedett térdig a Duna vizébe. Az akadályverseny, amin a felnőttek csapatával indultunk, ifjúságunk táborait idézte; a lányok, asszonyok számára tartott relaxációs óra felért 3 átaludt éjszakával ☺; az utolsó este előadott színdarab próbái pedig felhőtlen kacagással gazdagítottak minket. Az estéket az otthon szokásos napirend szerint töltöttük, de - Patricia Keresztanyának hála, aki őrizte gyermekünk álmát - egyik nap eljutottunk a Táncházba és a fiatalokkal együtt rophattuk, ez szintén nagy érték egy kisgyermekes házaspárnak.

Mit válaszolnék a cikk elején említett rémült ismerősöknek? IGEN! Táborba, ekkora gyerekkel! És még kisebbel, vagy nagyobbal is… Mert ez egy olyan hely, ahol mindenki jól érzi magát, idős és fiatal, szülő és gyermek. Ez olyan hely, ahol jól megfér egymással a pihenés és a játék, a könnyedség és a mély beszélgetés, az elvonulás és a társasági lét, a korán nyugovóra térő kisbaba és a hajnalig beszélgető kamasz. Olyan hely, ahol a család apraja nagyja feltöltődik testileglelkileg. A Budavári tábor olyan hely, ahol mindenkinek jó lenni, mert összeköt bennünket az érzés, hogy „nekem olyan jó az Isten közelsége”.

Biczóné Pityer Gabriella és Biczó Balázs

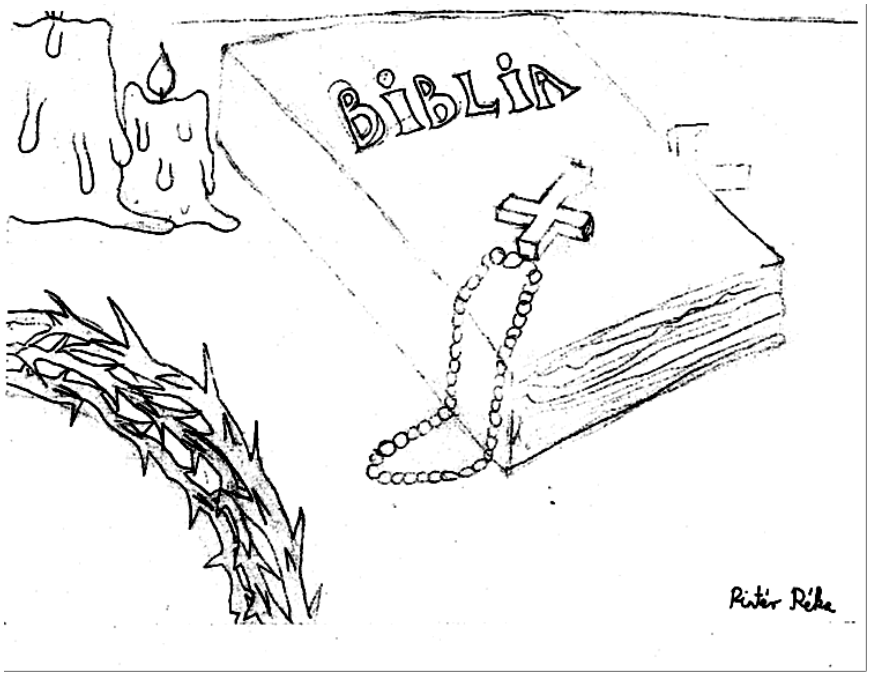

„Ha születne kistesónk, akkor jövőre is mehetnénk Szárszóra?”

Csendeshétvége Balatonszárszón a Katica csoporttal

Az idén immár hatodik alkalommal utaztunk a Hunyadi Óvoda Katica csoportjába járó gyermekek családjaival Balatonszárszóra, ahol egy közös hétvégét töltöttünk el. 20 család volt együtt. A péntek délutántól vasárnap délig tartó programot a kisgyermekes családok napirendjéhez illesztve szerveztük meg azzal a céllal, hogy a családok megismerjék egymást, lelkészeinket és testi, lelki feltöltődést kínálva közelebb kerüljenek egymáshoz, gyülekezetünkhöz és Istenhez.

Néhány szülőtől a következő gondolatokat kaptuk az elmúlt hétvégéről:

Ami nagyon jó és szerencsére nem csak volt, az minden szerénység nélkül ti (óvónénik) vagytok, akik ezt lehetővé tettétek számunkra. Fáradságot nem kímélve, rengeteg energiát belefektetve megszervezitek nekünk, Katicásoknak ezt a remek hétvégét ☺ !!!! Csendes hétvége lett abban az értelemben, hogy együtt lehettek a családok, tudtak egymással foglalkozni, nyitni az "újak" felé, ami a rohanó hétköznapokban sajnos ritka. A csendesség nekem a telefonok kikapcsolásában is megnyilvánult. Ezáltal kicsit ki tudtunk szakadni a megszokott mindennapjainkból. A „csendes” idézőjeles értelmét is jó volt nézni, ahogyan futkostak a gyermekeink barátaikkal, csoporttársaikkal, s ahogy egymásra találtak és még jobban összekovácsolódhattak. A szülőkkel közös esti játékokat mindenképpen kiemelném, mert ennyire önfeledten már régen játszottunk. Új játékokat ismertünk meg, ami rengeteg humorral is volt fűszerezve :-)))) Szívemben sok mindent hoztam haza: köztük megnyugvást, hogy milyen jó közösségbe járhat Zalán és Bulcsú, hogy milyen jók a társaik és a ő szüleik, mennyire szeretettel, nyitottan, humorral nevelitek őket… :-))) Az, hogy máskor is szívesen mennénk-e, az azt hiszem nem kérdés. Zalán így fogalmazta meg: „Anya, ha születne kistesónk, akkor jövőre is mehetnénk Szárszóra? Mert annyira jól éreztem magam!” :-))))))

Nagyon köszönünk mindent!

Lipták Gabriella

Nagyon jó volt látni a gyerekeink örömét, önfeledt, kötöttségek nélküli játékukat, boldogságukat, vidámságukat. Nekik ez egy paradicsomi hétvége - élmény egész évre.

- Összetartozni jó, ha csak arra a pár évre is, amit együtt töltünk az oviban. Én csapatépítő tréningnek is szoktam emlegetni.

- Szülőként törekszünk arra, hogy megismerjük, megtudjuk, hogyan nevelődik, fejlődik a gyerekünk a közösség által, amiben napjainak nagy részét tölti. Itt van esély rá, hogy látjuk, megismerjük őket így is.

- Szavakkal kifejezve: Balaton-part, napsütés, jó társaság, nagyon szép helyszín, együttzenélés, vidámság, szűk körben megállni egy percre, egy imádságra = lelki feltöltődés ☺

- Amiért a fentieken kívül szívesen megyünk, mert nagyon jó családi közös élménnyel gazdagodunk. Más önállóan, családként elmenni nyaralni valahova, és más a csoporthoz tartozva együtt nyaralni családilag.

Bízunk benne, hogy sikerül a következő években is megszervezni.

Joó Katalin

Hattagú családunk idén immár negyedik alkalommal vett részt a Katica csoport csendeshétvégéjén Balatonszárszón. Szinte már törzsvendégként utazunk a missziócentrumba. Amikor az óvónénik kihirdetik az őszi közös hétvége időpontját, mi az elsők között jelentkezünk, mert tudjuk, hogy az egész családunk kellemes, élményekben gazdag bensőséges napokat tölthet el. Amikor hét közben az oviban csak futtában találkoznak a szülők, itt van időnk egymással nyugodt körülmények között beszélgetni, az új arcokat megismerni, tapasztalatainkat kicserélni, esetleg kicsit pihenni. Nézünk, vigyázunk egymás gyermekeire, mintha csak sajátjaink lennének. A közös áhítatokon együtt éneklünk, imádkozunk gyermekeinkért. A meghívott lelkészek előadása során egy-egy bibliai történet kiragadásával, elemzésével szembesíthetjük önmagunkat a történet szereplőjével, ami által jobban megismerhetjük önmagunkat és egymást. A kitűnő helyszín lehetőséget ad, hogy szülők és gyermekek együtt sportolhassanak, játszhassanak, kirándulhassanak, elmélkedhessenek. Reméljük, hogy ezt az értékes hagyományt még sokáig sikerül tovább vinni. Amíg lehetőségünk van, családunk mindenképp élni fog ezzel. Áldás az óvónénikre, áldás a Katica csoportra.

Friedrich Karin és Marcell

Hálát adunk Teremtő Atyánk az óvodai közösségünkért, az óvónőkért, a szülőkért, a gyermekekért és testvéreikért, hogy velük és általuk megtapasztalhattuk a testvéri közösség éltető és megtartó erejét. Hálát adunk a jó időért, a kellemes környezetért, a kényelmes szállásért, a kedves vendéglátásért. Hálát adunk a lehetőségért a vidám, játékos percekre és a csendes elmélyülésre egyaránt. Hálát adunk a Balaton vizétől csorgó gyerekzoknikért, a szétgurult karkötőalkatrészekért és az elveszett, sokat keresett, de persze végül mindig megkerült csocsógolyókért. Köszönjük, hogy ott lehettünk, és bízunk benne, hogy jövőre is találkozunk Balatonszárszón!

Tóthné Szlavkovszky Mariann

Csapatépítés. Katica módra. ☺ Miért is volt annyira jó – harmadik éve egyre jobb? Dióhéjban: együtt a barátokkal, társakkal, együtt a családdal, feltöltődés lelkileg is! Már az indulás nagyon jó érzéssel töltött el bennünket, tudtuk, hová megyünk, tudtuk, mi vár ránk, tudtuk, hogy a társaság nagy részét jól ismerjük - kicsit olyan volt, mintha hazamennénk ☺

Elsősorban természetesen a társaság adta a csendeshétvége sóját, az ovis csoport gyerkőceivel és családjukkal tölteni a hétvégét idén különösen klassz volt! Nagycsoportosok lévén ebben az évben leginkább már ismerős családok voltak velünk, így különösen szuper volt együtt lenni és felszabadultan beszélgetni, játszani, elmélyülni! Jobban jutott idő az új ovis gyerekek és családjuk megismerésére is! Igazán közösségépítő volt mind a gyerekeknek, mind a felnőtteknek!

A másik ok, amiért remek volt ez a hétvége, hogy együtt lehetett a család is! Jó volt látni a gyerekeket önfeledten játszani! Kiszakadhattunk a hétköznapok rutinjából, a gyönyörű, pihentető és gyerekbarát környezet, a teljes ellátás és kiszolgálás – mind-mind segített a kikapcsolódásban Bennünket!

Ugyan az éjszakába nyúló beszélgetések és közös játékok nyomán nem túl kipihenten indultunk haza, azonban lelkileg annál jobban sikerült feltöltődni! A szombati áhítat, a vasárnapi istentisztelet, a közös éneklések és a gondolatébresztő beszélgetés alkalmai gondoskodtak arról, hogy legyen egy kis időnk és lehetőségünk elmélyülni, egy kicsit számvetést készíteni a mindennapjainkról, magunkról, és kicsit magunkra, magunkba és egymásra is figyelni! És ez annyira fontos és kivételes lehetőség! És egy kicsit tényleg sikerült közelebb kerülni önmagunkhoz, egymáshoz és Istenhez is! (Hiszen tényleg olyan jó Isten közelsége!) ☺ Köszönet az óvónéniknek!

Wagnerné Hámori Judit

Dietrich Bonhoeffer:
Hit

Hiszem,
hogy Isten mindent,
még a legrosszabb dolgot is,
engedi és segíti, hogy jóra forduljon.
Ehhez olyan emberekre van szüksége,
akik mindenben
a legjobbat szolgálják.

Hiszem,
hogy Isten minden szükségben
annyi erőt ad a kitartáshoz,
amennyire szükségünk van.
Ezt azonban senki sem kapja meg előre,
azért, hogy ne önmagunkra,
hanem egyedül csak őrá hagyatkozzunk.
Az ilyen hitben
teljesen eltűnik a jövőtől való félelem.

Hiszem,
hogy hibáink és tévedéseink
nem hiábavalók,
s Istennek nem nehezebb
ezeket helyre igazítani,
mint az általunk jónak vélt
cselekedeteinket.

Hiszem,
hogy Isten nem időtlen végzet,
hanem őszinte imádságra és
felelősségteljes tettekre
vár és válaszol.

Reformáció ünnepe kitekintés

A *Latin-Amerikában*, s mondhatni világszerte csaknem páratlan ünnepnapot a korábbi *chilei* elnök, Ricardo Lagos Escobar 2005. december 28-án elnöki rendelettel emelte ünnepnappá. Az őt követő elnök, Michelle Bachelet Jeria 2009. október 10-én elrendelte kötelező megtartását állami ünnepnapként. Az egyházi vezetők és egyháztagok ezt úgy fogták fel, mint a nyilvánosság, a közvélemény előtti diszkrimináció megszüntetését. Az ünnep hivatalossá tételével a chileiek egyben elismerik a protestáns egyházak egyre növekvő szociális és vallási szerepét és súlyát hazájukban. Ez annál is jelentősebb, mivel az ország 16,4 millió lakosából 72 % római katolikus, 13 % protestáns.

Dr. Ricardo Abos-Padilla lelkész már 1977. október 31-én előadást tartott a concepcioni Lutheránus Egyházban a reformáció négy tartóoszlopáról (egyedül Krisztus, egyedül kegyelemből, egyedül hit által, egyedül a Szentírás), s érzékeltette az egyházi és nem egyházi közvéleménnyel: a reformáció ma is időszerű! Már akkor többen megjegyezték: miért nincs Chilében olyan ünnepnap, melyen hitbeli identitásukat a nem-katolikus hívők is nyilvánosan demonstrálhatják.

2013-ban a kis közép-amerikai államban, *El Salvadorban* is hivatalos állami és egyházi ünneppé nyilvánították a reformáció emléknapját, október 31-ét. Nemrég a salvadori törvényhozás szavazott arról, hogy a reformáció emléknapját „Az Evangéliumi/Protestáns Salvadoriak Nemzeti Nap"-jává nyilvánítják. Hivatalos statisztikai adatok szerint az országban a lakosságnak 52,6 %-a római katolikus, 27,6 %-a protestáns (evangéliumi protestáns, evangélikus, pünkösdi, anglikán). Addig ez a hivatalos ünnep nem kerülhetett bevezetésre, amíg a parlamentnek nem minden tagja hagyta jóvá szavazatával az ünnep bevezetését. Manuel Flores, a Nemzeti Felszabadítási Front Pártjának vezető politikusa nyilatkozott erről. Elmondta: „Azt gondolom, fair dolog, hogy a lakosságnak közel 30 %-át kitevő protestáns

egyházi népesség, amely kivette részét hazánk jó százéves történetének a formálásából, és minden jelentős békekötésnél jelen voltak képviselői, és mindig is a béke védelmezői voltak, s népünk iránti szeretetüknek sok jelét adták, végre megérdemlik, hogy megkapják ezt a hivatalos ünnepet".

Németország a reformáció bölcsője, de csak Brandenburgban, Szászországban, Mecklenburg-Elő-Pomerániában, Türingiában és Szász-Anhaltban állami ünnep is október 31. Istentiszteleteket és kisebb-nagyobb kísérőrendezvényeket persze országszerte szerveznek. Az egyik legnagyobb szabású megemlékezést Lutherstadt Wittenbergben tartják. Ilyenkor évente újból és újból kiszögezik az egykori teológus 95 pontját a templomajtóra és életre keltik az 1517-es eseményeket.

Svájcban november első vasárnapja reformációs-vasárnap. Ennek kialakulásához rögös út vezetett. A kantonok sokáig külön-külön saját egyházaik létrejöttéről emlékeztek meg, amihez évszázadokig ragaszkodtak is. Azt gondolták, a puritán visszafogottság nem engedi, hogy egyetlen személyt állítsanak egy ünnep középpontjába. Így fordulhatott elő az, hogy Zürichben 1719-ben tartották az első megemlékezést Zwingli prédikációiról kétszáz éves évforduló gyanánt, míg Bernben 1828-ban, Genfben pedig 1830-ban volt az első nagy jubileum. Azt az igényt, hogy a kantonok saját megemlékezéseik mellett közösen is tartsanak egyet, az 1819-es nagy zürichi reformációs hálaadás hozta meg. Először a pünkösd utáni első vasárnapban egyeztek ki, majd a XIX. század végén, elősegítve a közös evangélikus és református identitást, került át október 31. közelébe.

Szlovéniában a reformációt nagy kulturális értékteremtő erőnek tekintik, ezért is egyik állami ünnepük a reformáció napja. A szlovén vallási megújhodás kezdeteként az 1550. esztendő jelölhető meg, amikor megjelenik Primož Trubar Katekizmusa. A prédikátor anyanyelvének kétségkívül első jelentős szépirodalmi alkotója, aki a protestantizmussal Bécsben került kapcsolatba. Habár katolikus papnak szentelték fel és a kanonokságig vitte a ranglétrán, a szentek tisztelete ellen beszélt. Az egyre növekvő ellenséges hangulat következtében Németországba menekült, Urachban telepedett le, ahol megalapította a szlovén és horvát könyvek kiadását szorgalmazó bibliai társaságot. Közel két tucat szlovén és két német nyelvű könyvet jelentetett meg. Képmása és jelmondata (Becsülettel helytállni) a szlovén egy eurós érméről is visszaköszön ránk. Tanítványa Jurij Dalmatin 1584-ben alkotta meg a teljes szlovén nyelvű bibliafordítást.

Vajon a reformáció 500. évfordulója ad-e elég ösztönzést arra, hogy Európa egyik legnagyobb nemzeti protestáns közössége, a kárpát-medencei reformátusság és evangélikusság, mely népünk kulturális, politikai és gazdasági életéből igencsak aktívan és áldozatosan veszi ki részét, megkapja végre piros betűs ünnepként október 31-ét? Ez nemzetpolitikai, s nem pártpolitikai döntés kell hogy legyen. Kinek és mikor lesz ehhez politikai bölcsessége, bátorsága, kezdeményező készsége? Hogy magyar földön is piros betűs ünnep legyen végre október 31 …

Csiszár Ágnes

Könyvajánló

Varga Gyöngyi: Remény s ég

Áldásmondatok következnek majd egymás után, ha ezt a kis könyvet lapozgatjuk. Áldások keresőknek, Istenre várakozóknak, másokért küzdőknek és áldást továbbadóknak. Áldások szomorkodóknak és megbékélt lelkű embereknek. Biztató mondatok, amelyeket Isten talán belesimogat életünk barázdáiba, hogy szépségre, mélységre és békességre találjunk. És aztán azt se feledjük: a reménység emberei vagyunk. Áldottak, jók – valóságosan élők. Olyan emberek, akik nap mint nap, újra és újra meglátják Isten jóságát az élők földjén.

Klaus Douglass: Isten szeretetének ünnepe

Az istentisztelet mai formáiról

„Egyesek szerint az Isten szeretetének ünnepe forradalmian újszerű, sőt egyenesen botrányos könyv. Biztosíthatok mindenkit, hogy mindenféle felforgató szándék távol áll tőlem. Az azonban kétségtelenül igaz, hogy szeretném a fejéről a talpára állítani azt, amit mi itt Nyugat-Európában «istentiszteletnek» nevezünk. Annak ugyanis, amit mi istentiszteletnek hívunk, nagyon kevés köze van az újszövetségi istentiszteletnek. Nem gondolom, hogy a bibliai istentiszteleti formákat kellene ma változatlanul lemásolni, de felmerül bennem a kérdés, hogy vajon jót tett-e nekünk az, hogy az Újszövetségben megismert istentiszteletről ilyen mértékben eltávolodtunk.”

Első gyermek gospel karaoke DVD

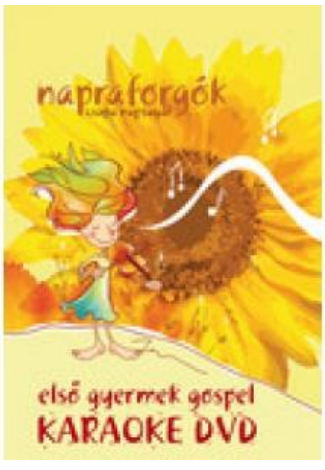

Az első gyermek gospel karaoke DVD a Napraforgók gyermekcsapat közreműködésével készült, mely 17 dalt tartalmaz, új színt hozva ezzel a hittanoktatásba és gyermekmunkába. Szívből ajánljuk táborokban, hittanórákon és otthon a családok számára – óvodásoktól a tinédzser korosztályig. „A mai gyermekek énekeltetése nem egyszerű, hiszen kiveszett a mindennapokból az éneklés öröme. Ezzel a módszerrel lehet oldani a gyermekek gátlásait, és megtapasztaltatni velük az Istent dicsőítő éneklés örömét. Ez a zenei anyag különösen is nagy segítség azoknak a pedagógusoknak, hittanoktatóknak, lelkészeknek, akik nem játszanak hangszeren, esetleg nincs biztos énekhangjuk.”

Lenkeyné Teleki Mária katechetikai előadó

Mesekönyvek – nem csak óvodásoknak

Az „Egy este az evangélikusoknál" programsorozat keretében október 19-én Prof. Dr. Molnár Sándor egyetemi tanár *„Mesélnek a fák"*, *„Mesélnek a gombák"* és a frissen megjelent *„Mesélnek az erdők-mezők állatai"* című könyveiről beszélgettünk. A meséléssel, dedikálással egybekötött alkalmon a három kötetet Molnár Sándor, a mesék írója, Répay Dorottya, a könyvek illusztrátora, Farkas Péter, a könyvkiadó munkatársa, Orbán Júlia, Latinovits- és Radnóti-díjas versmondó, valamint Gabnai Sándor esperes mutatták be.

A fákról, a gombákról, az erdők-mezők állatairól szóló történetekből sugárzik Molnár professzor úr természetszeretete, aki szívügyének tekintette, hogy a Teremtés hetéhez csatlakozóan a könyveit gyülekezetünk tagjaival is megismertesse. Meséi a teremtett világ csodáiról, ajándékairól szólnak, a természet megismerésére és megbecsülésére tanítanak, nevelnek minden korosztályt.

A *legkisebbek* figyelmét a gazdag illusztráció, a szemléletes és vidám képek, a lapok alját szegélyező állat lábnyomok keltik fel leginkább, ezeken keresztül kezdenek érdeklődni a természet iránt.

A *nagyobbak* maguk is elolvashatják a meséket. A gondosan összeállított könyvekben a mese világától jól elválasztva szerepel a valóság, a fákat, leveleiket és terméseiket ábrázoló fotók, valamint az adott fafajból készíthető fatárgyak. A második kötetben egyszerű piktogramok jelzik, melyek az ehető és mérges gombák, hogyan lehet őket megkülönböztetni, valamint betekintést nyerhetünk a gombából készíthető ételek elkészítésébe is. Az átadott ismeretanyagot minden fejezet végén rövid versek összegzik.

A *felnőttek* is számtalan új ismeretet szerezhetnek mindhárom könyvből, melyek jól alkalmazhatók az oktatásban, nevelésben. A könyvek nyelvezete minden korosztály számára érthető. Természettudományokkal foglalkozó egyetemi oktatóként különösen értékesnek tartom, hogy megfogalmazása egyszerű, tömör és egyben szakszerű, a sokrétű tudásanyagot élvezetes, könnyed stílusban adja át. Meggyőződésem, hogy akik fiatal korban ezeken a könyveken keresztül ismerik meg a fák, a gombák, és az erdők-mezők állatainak világát, azok később nyitottabbak lesznek a természet komplexebb, bonyolultabb összefüggéseinek megértésére, elsajátítására, valamint a teremtett világ iránti felelősségvállalásra is.

Szeretettel ajánlom a megjelent három könyvet mindenkinek!

Gálos Borbála

A protestáns ügy festője

Gyülekezeti lapunk címoldalán a „wittenbergi oltérkép" látható, amely tulajdonképpen egy szárnyasoltár része, melyet „a reformáció oltárának" is neveznek. Alkotója, Lucas Cranach a protestáns ügy „hivatalos festője".

Id. Lucas Cranach (1472–1553) sok képet festett a reformáció tanaival kapcsolatban.

Bölcs Frigyes választófejedelem udvari festőjeként nagy festőműhelyt tartott fenn tíz segéddel, ahol fiai is megtanulták a festés mesterségét. Ez is lehet a magyarázata, hogy későbbi műveire a sorozatgyártás volt jellemző. Ő a Dunai Iskola alapítója: képein megteremtette a táj és az alakok egységét. Két alkalommal is ő volt Wittenberg polgármestere. Luther Mártonhoz jó barátság fűzte, keresztkomák is voltak, ő kérte meg a hajdani Ágoston-rendi szerzetes számára Katharina von Bora, ciszterci apáca kezét, akit romantikusan megszöktettek. Első fiuknak ő lett a keresztapja.

Luther és Melanchton beszélte rá Cranachot, hogy fessen oktató jellegű oltárképeket, amelyek a reformáció tanítását ábrázolják.

Luther és a reformátorok az Utolsó vacsora tanítványaiként ábrázolva.

Ezt az oltárképet 1565-ben festette ifjabb Lucas Cranach az akkor már népszerűvé vált, korszerű olajfestékkel a Dessau-Mildensee-i templomnak. Középen Jézus, bal oldalán Melanchton, jobb oldalán a második Luther. Itt a kenyér és bor a két szín alatti úrvacsora bibliai eredetét bizonyítja. A weimari, meisseni és wittenbergi nagytemplomba is festett a reformációval kapcsolatos oltárképeket. A meisseni dómba a Cranach-műhely készítette a laikusok oltárát, de a Szent György kápolna szárnyasoltárát Cranach festette.

A reformáció oltára. A wittenbergi nagytemplom két oltára 1547-ben készült el. Négy-négy festményből ál: középtábla, két szárny, predella.

Oltárkép bal szárnyán a Keresztelő a közösségbe fogadás jelképe, a középtáblán az Áldozás: Krisztussal való egyesülés megvalósulása. Jobb szárnyon a Gyónás: felkészülés az Oltáriszentség szentségére. A Predella az evangélium prédikálását ábrázolja. Középen a Kálvária látható, balra a hívők. Jobb oldalon Luther a szószékről Krisztusra mutat. A reformáció kezdetétől szerepet játszó személyek is szerepeltek a képeken: Melanchton keresztel, Bugenhagen a kulcs jelképe alatt gyóntat, Luther a szószéken prédikál. A szárnyakon és a predellán kőhátter, a középképen az áldozás tájképi háttere azt fejezi ki, hogy Krisztus jelenti az igazi távlatot.

B. Tóth Klára művészettörténész

Tervezett programok (2014. reformáció – óév)

1. Október 31-én, reformáció ünnepén 10 órakor tartunk magyar istentiszteletet a nagyteremben.
2. Aznap 18 órakor mi adunk helyet a közös protestáns kétnyelvű istentiszteletnek, amelyen Dr. Vladár Gábor református lelkész, teológiai rektor prédikál.
3. November 1-jén 17 órakor a Székely kapunál lesz hagyományos halottak napi megemlékezés, 19 órakor pedig templomunkban lesz megemlékező koncert, mely egyben – kivételesen szombaton – a heti „Egy este az evangélikusoknál" programunk lesz.
4. November 3-án 8 órakor a Líceum tart reformációs istentiszteletet a templomunkban.
5. November 4-én 8 óra után pár perccel pedig a Hunyadi tartja reformációs istentiszteletét a templomban.
6. November 5-én 15.30-kor „Wir alle fallen" címmel német irodalmi délutánt tartunk Dr. Winkler Andrással a kisteremben.
7. November 6-ától a tanidőben minden csütörtökön 15.30-tól rajzszakkör lesz a gyülekezeti házunk társalgójában.
8. November 8-án este Márton-napi bál lesz a gyülekezeti házunkban, amivel régi hagyományt is felelevenítünk, hiszen elemi iskolai vizsgatermünk és aulánk egykor is helyet adott báloknak.
9. November 9-én, ítélet vasárnapján 18 órakor az „Egy este az evangélikusoknál" sorozat keretében Horváth Kornél Kossuth-díjas ütőhangszeres, Mizsei Zoltán zenetörténész és Lovász Irén énekes tartanak jótékonysági koncertet a nagytermünkben. Ezen alkalommal bemutatjuk azokat a tárlókat, amelyekkel Dr. Horváth Dénes volt felügyelőnkre emlékezünk.
10. November 11-én 17 órakor a Luther Szövetség ülésén várhatóan Krámer György, az Országos Egyházi Iroda igazgatója lesz a vendégelőadónk.
11. November 12-én lelkészi hivatalunk lelkészi része zárva tart, mert lelkészeink Ágfalván vesznek részt LMK-n.
12. November 15-én szombat 9 órától FiFi-t, játékos gyermekalkalmat tartunk, amelyre várjuk a 7 és 12 év közötti gyermeket.
13. Aznap 14.30-tól Uzsayné dr. Pécsi Rita neveléskutató előadása lesz a nagytermünkben.
14. November 16-án 17 órakor a földszinti leendő múzeumi teremben ideiglenes kiállítás megnyitójára kerül sor „Imák Auschwitz után" címmel, melyet 18 órakor a nagyteremben Bartha Boróka és Szép András musical-előadása követ, Georg Kreisler „Lola Blau" című művét adják elő.
15. November 21-én délután egyházkerületi közgyűlés lesz Győrben, a Püspöki Hivatalban delegáltjaink részvételével.
16. November 22-én 10 órától egyházmegyei ifjúsági napot tartunk Csornán, az Arany János iskolában fiataljaink és konfirmandusaink részvételével.
17. Aznap este a Lion's Klub szervezésében 18 órakor St. Martin jótékonysági belépőjegyes koncert lesz templomunkban.
18. November 23-án, örök élet vasárnapján hagyományaik szerint a 10 órai istentiszteletet új liturgiával végezzük, a délután során pedig 14 órakor német, 15 órakor pedig magyar nyelvű temetőkápolnai istentiszteletet tartunk.
19. Aznap 18 órakor az „Egy este az evangélikusoknál" sorozat keretében a HJAMI – a Zeneiskola – művésztanárai adnak örök élet vasárnapi koncertet nagytermünkben.

20. November 25-én emlékezünk meg 15 órakor a sírjánál Beyer Pál egykori lelkészünk halálának 40. évfordulójáról.
21. November 29-én és december 13-án 9 órától Kadlecsik Zoltán lelkész egész napos, előzetes jelentkezéshez kötött önismereti csoportfoglalkozást tart a kisteremben.
22. November 29-én 15 órától családi adventi készülődés lesz a nagytermünkben várhatóan az Erdészeti Múzeum munkatársainak segítségével.
23. Advent első hétvégéjétől ismét minden hétvégi és koncertes hétközi estén a Rotary Klub Sopron jótékonysági forralt bor árusítást tart a templomunk melletti faházban.
24. November 30-án, advent 1. vasárnapján 18 órakor az „Egy este az evangélikusoknál" sorozat keretében templomi belépőjegyes Végvári Ádám és Csepregi Éva (Neoton Família) koncert lesz áhítattal.
25. December 1-jén 16 órakor a szeretetotthoni bibliaóra helyén is idejében adventi estet tartunk.
26. December 5-én 16 órától Mikulás-estet tartunk nagytermünkben.
27. December 6-án 9.30-kor egyházmegyei közgyűlés lesz nagytermünkben.
28. Aznap 11.23-kor harangszóval veszi kezdetét az az emlék-istentisztelet a nagyteremben, amelyen megemlékezünk a 70 évvel ezelőtti soproni bombázásról.
29. Aznap – kivételesen szombaton - 18 órakor az „Egy este az evangélikusoknál" sorozat keretében Vastag Tamás tart belépőjegyes koncertet templomunkban a Veszprémi Légierő Fúvószenekarával.
30. December 7-én, advent 2. vasárnapján a 10 órai istentiszteletünk keretében óvodásaink adnak kis templomi műsort.
31. Aznap 17 órakor beiskolázási tájékoztatót tartunk a 14 éves korosztályú gyülekezeti fiatalságunknak középiskoláink bemutatásával.
32. December 8-án 16 órakor a szeretetotthoni bibliaóra helyén és idejében adventi estet tartunk.
33. December 9-én 17 órakor a Luther Szövetségben Németh Zoltán lelkész és az Országos Egyházi Irodánk új gyülekezeti és missziói osztályának munkatársait fogadjuk.
34. December 10-én lelkészi hivatalunk lelkészi része zárva tart, mert lelkészeink Harkán lesznek LMK-n.
35. December 14-én és 21-én 15 órakor a Juventus Fúvószenekar tart adventi koncerteket nagytermünkben.
36. Aznap az „Egy este az evangélikusoknál" sorozat keretében Mészáros János Elek és Teleki Miklós közös belépőjegyes, ének–orgona hangversenyére kerül sor templomunkban.
37. December 15-én 16 órakor a szeretetotthoni bibliaóra helyén és idejében adventi estet tartunk.
38. December 18-án 16.30-kor hunyadis óvodásaink tartják karácsonyi ünnepüket a templomunkban.
39. December 19-én 8.15-kor a Hunyadi, 10 órakor a Líceum tartja karácsonyi istentiszteletét templomunkban.
40. December 20-án 9 órától FiFi-délelőtt lesz gyülekezeti házunkban.
41. December 21-én 18 órakor az „Egy este az evangélikusoknál" sorozat keretében a Song Office Stúdió tart musicalkoncertet nagytermünkben.
42. December 22-én 10 órakor a Balfi utcai szeretetotthonban lesz egyházi áhítatunk ajándékosztással.
43. December 23-án 14 órakor az Ikva Szeretetotthonban, majd 15 órakor a Balfi utcai Egyesített Szociális Otthonban tartunk úrvacsorás istentiszteletet.
44. Karácsonyi istentiszteleteinket a szolgálati beosztás szerint tartjuk.
45. December 27-én 15 órakor emlékezünk meg sírjánál Hanzmann Károly egykori

esperes-lelkészünk születésének 130. évfordulójáról.

46. December 27-én 17 órakor a Szentlélek templomban lesz ökumenikus boráldás.
47. December 28-án 18 órakor az „Egy este az evangélikusoknál" programsorozat keretében várhatóan Mátyás Gyöngyi és Fodor Gábor zeneművész közös fuvolakoncertjére kerül sor nagytermünkben.
48. December 31-én 17 órakor kétnyelvű óév esti istentiszteletet tartunk templomunkban.

Összeállította: Gabnai Sándor lelkész, esperes

Istentiszteleti szolgálati beosztás

2014. reformáció – az év utolsó napja

Október 31. – Reformáció ünnepe
- 10.00 magyar – a nagyteremben: Gabnai Sándor
- 18.00 magyar protestáns kétnyelvű: Dr. Vladár Gábor ref. lelkész + Holger Manke + Tóth Károly

November 1.
- 17.00 Székely Kapu – ökumenikus áhítat: Tóth Károly
- 19.00 Templomi halottak napi koncert áhítattal: Tóth Károly

November 2. – Szentháromság ünnepe után 20. vasárnap
- 8.00 magyar: Tóth Károly
- 9.00 német: Holger Manke
- 9.00 gyerek-istentisztelet a nagyteremben: Gabnai Sándor
- 10.00 magyar: Tóth Károly
- 15.00 Balf: Tóth Károly
- 16.00 Kórházkápolna: Tóth Károly
- 18.00 Egy este az evangélikusoknál – áhítat: Gabnai Sándor

November 3.
- 8.00 Líceumi reformációs: Kovács László iskolalelkész

November 4.
- 8.00 Hunyadi reformációs: Kadlecsik Zoltán helyettes iskolalelkész

November 6.
- 17.00 Wochenpredigt - úrvacsorával: Holger Manke

November 9. – Ítélet vasárnap
- 8.00 magyar: Gabnai Sándor
- 9.00 német: Holger Manke
- 9.00 gyerek-istentisztelet a nagyteremben: Tóth Károly
- 10.00 magyar: Gabnai Sándor
- 15.00 Balf: Gabnai Sándor
- 16.00 Kórházkápolna: Gabnai Sándor
- 18.00 Egy este az evangélikusoknál – áhítat: Gabnai Sándor

November 13.
- 17.00 Wochenpredigt: Holger Manke

November 16. – Reménység vasárnap
- 8.00 magyar: Pfeifer Ottó
- 9.00 német: Holger Manke
- 9.00 gyerek-istentisztelet a nagyteremben: Gabnai Sándor
- 10.00 magyar: Pfeifer Ottó
- 15.00 Balf: Pfeifer Ottó
- 16.00 Fertőszentmiklós: Pfeifer Ottó
- 18.00 Egy este az evangélikusoknál – áhítat: Gabnai Sándor

November 20.
- 17.00 Wochenpredigt: Holger Manke

November 23. – Örök élet vasárnap
- 8.00 magyar (úrvacsorás): Tóth Károly + Pfeifer Ottó
- 9.00 német (úrvacsorás): Holger Manke
- 9.00 gyerek-istentisztelet a nagyteremben: Gabnai Sándor
- 10.00 magyar (úrvacsorás új liturgiás): Tóth Károly + Pfeifer Ottó
- 14.00 temetőkápolna (német): Holger Manke
- 15.00 temetőkápolna (magyar): Holger Manke
- 15.00 Balf: Tóth Károly
- 18.00 Egy este az evangélikusoknál – áhítat: Gabnai Sándor

November 27.
- 17.00 Wochenpredigt: Holger Manke

November 30. – Advent 1. vasárnapja
- 8.00 magyar (áldozati): Tóth Károly
- 9.00 német (áldozati): Gertraud Winter
- 9.00 gyerek-istentisztelet a nagyteremben: Gabnai Sándor
- 10.00 magyar (áldozati): Tóth Károly
- 15.00 Balf: Tóth Károly
- 16.00 Fertőszentmiklós: Tóth Károly
- 18.00 Végvári Ádám és Csepregi Éva (Neoton Família) templomi koncert áhítat: Gabnai Sándor

December 1.
- 16.00 Adventi est a Fabricius Otthonban: Tóth Károly

December 4.
17.00 Wochenpredigt: Holger Manke
December 6.
9.30 Egyházmegyei Közgyűlés nyitóáhítat a nagyteremben: Tóth Károly
11.23 Emlék-istentisztelet a bombázás 70. évfordulóján a nagyteremben: Gabnai Sándor
18.00 Vastag Tamás templomi koncert áhítat: Gabnai Sándor
December 7. – Advent 2. vasárnapja
8.00 magyar: Gabnai Sándor
9.00 német: Holger Manke
9.00 gyerek-istentisztelet a nagyteremben: Tóth Károly
10.00 magyar (óvodásaink műsorával): Gabnai Sándor
15.00 Balf: Gabnai Sándor
16.00 Kórházkápolna: Gabnai Sándor
December 8.
16.00 Adventi est a Fabricius Otthonban: Tóth Károly
December 11.
17.00 Wochenpredigt: Holger Manke
December 14. – Advent 3. vasárnapja
8.00 magyar: Pfeifer Ottó
9.00 német: Holger Manke
9.00 gyerek-istentisztelet a nagyteremben: Dömök Krisztina
10.00 magyar: Pfeifer Ottó
15.00 Balf: Pfeifer Ottó
16.00 Fertőszentmiklós: Pfeifer Ottó
18.00 New Yorki Gospel együttes és Mészáros János Elek, Teleki Miklós templomi koncert áhítat: Gabnai Sándor
December 15.
16.00 Adventi est a Fabricius Otthonban: Tóth Károly
December 18.
16.30 Óvodás karácsony a templomban: Kadlecsik Zoltán helyettes iskolalelkész
17.00 Wochenpredigt: Holger Manke
December 19.
8.15 Hunyadis karácsony a templomban: Kadlecsik Zoltán helyettes iskolalelkész
17.00 Presbiteri úrvacsorás istentisztelet a nagyteremben: Gabnai Sándor
December 21. – Advent 4. vasárnapja
8.00 magyar (úrvacsorás): Gabnai Sándor + Pfeifer Ottó
9.00 német (úrvacsorás): Holger Manke
9.00 gyerek-istentisztelet a nagyteremben a gyerekek karácsonyi műsorával: Tóth Károly
10.00 magyar (úrvacsorás): Gabnai Sándor + Pfeifer Ottó
15.00 Balf: Gabnai Sándor
18.00 Egy este az evangélikusoknál – áhítat: Gabnai Sándor
December 22.
10.00 Balfi utcai Szeretetotthon – áhítat: Gabnai Sándor
16.00 Ádventi est a Fabricius Otthonban: Tóth Károly
December 23.
14.00 Ikva Szeretetotthon (úrvacsorás): Tóth Károly
15.00 Balfi utcai Szeretetotthon (úrvacsorás): Tóth Károly
December 24. – Szenteste
10.00 Fabricius Szeretetotthon: Mihácsi Lajos
16.00 Balf: Gabnai Sándor
17.00 német: Holger Manke
18.00 magyar: Gabnai Sándor
December 25. – Karácsony ünnepe
8.00 magyar (áldozati gyűjtéssel): Tóth Károly
9.00 német (áldozati gyűjtéssel): Holger Manke
10.00 magyar (áldozati gyűjtéssel): Tóth Károly
15.00 Balf: Tóth Károly
16.00 Fertőszentmiklós: Tóth Károly
16.00 Kórházkápolna: Gabnai Sándor
December 26. – Karácsony 2. napja
8.00 magyar: Gabnai Sándor
9.00 német: Holger Manke
10.00 magyar: Gabnai Sándor
December 27.
17.00 Szentlélek templom boráldás: Horváth Imre városplébános + Gabnai Sándor
December 28. – Karácsony utáni vasárnap
8.00 magyar: Tóth Károly
9.00 német: Gertraud Winter
10.00 magyar: Tóth Károly
15.00 Balf: Tóth Károly
18.00 Egy este az evangélikusoknál – áhítat: Gabnai Sándor
December 30.
15.00 Fabricius Otthon: Mihácsi Lajos
December 31. – Óév
17.00 óévi kétnyelvű: Holger Manke + Gabnai Sándor

Christophoros
A Soproni Evangélikus Egyházközség újságja
9400 Sopron, Bünker köz 2.
e-mail: sopron@lutheran.hu
tel: 99/523-002; fax: 99/523-003

Nyomtatva 350 példányban.
Várható következő megjelenés:
2014. karácsony
Felelős kiadó: Gabnai Sándor